

Universitatea Babeș-Bolyai din Cluj-Napoca

Facultatea de Științe Politice, Administrative și ale Comunicării

Școala Doctorală de Științe Politice și ale Comunicării

Domeniul Științe Politice

TEZĂ DE DOCTORAT

*Curtea Constituțională a României – comportament judiciar
strategic*

– REZUMAT –

Coordonator științific:

Prof. univ. dr. habil. Cosmin Gabriel MARIAN

Doctorand:

Cătălin Daniel POP

Cluj-Napoca,

2024

Cuvinte-cheie: Curtea Constituțională a României; cercetare juridică empirică; modelare statistică; comportament judiciar; modalitate legalistă de luare a deciziilor; modalitate atitudinală de luare a deciziilor; modalitate strategică externalistă de luare a deciziilor; modalitate strategică internalistă de luare a deciziilor.

O lucrare de cercetare începe, de principiu, cu găsirea unei enigme despre lume care ne trădează așteptările și în privința căreia nu există încă o rezolvare (Linos și Carlson 2017, 219). Enigma în jurul căreia gravitează prezenta lucrare se naște în contextul în care pe scenele politice ale lumii s-au format în timp instituții care normează viețile oamenilor. Alături de acestea au apărut și instituții care să verifice dacă acele norme sunt create într-un mod care respectă voința inițială a oamenilor atunci când aceștia s-au decis, prin adoptarea de constituții, asupra creării acelor instituții care să le normeze viața. Dacă primele poartă titulatura de adunări, organe legislative sau parlamente, celelalte poartă denumirea de instanțe, tribunale, curți sau consilii constituționale.

Normarea vieții oamenilor, care ajunge să se materializeze de principiu în legi adoptate de organele legislative ale statelor, depinde de politică indiferent de modul în care definim politica. Cu timpul însă, s-a observat faptul că studiul politicii organelor legislative ale statelor nu este îndeajuns pentru a explica modul în care normarea vieții oamenilor se materializează, de vreme ce există și instanțe constituționale care verifică acea materializare a normelor și pot decide dacă acea materializare poate fi sau nu acceptată, dacă rămâne sau nu valabilă, prin validarea sau invalidarea acelor materializări. Pe scurt, instanțele constituționale pot, în urma verificării unei legi adoptate de un organ legislativ, să decidă dacă acea lege este validă sau nu, adică dacă acea lege va ajunge să normeze viețile oamenilor sau nu.

Studiul adoptării legilor apare ca oferind o imagine lacunară asupra politicii în măsura în care acea imagine nu ar fi completată de studiul verificării, validării sau invalidării legilor ulterior adoptării acestora. Având în vedere că vorbim de legi, adică reguli pe care oamenii să le urmeze, ce au la bază mizele politice cele mai înalte într-o societate, influențele politicii au fost observate sau cel puțin prezumate ca având efecte și asupra instanțelor constituționale.

Instanțele sau curțile constituționale au, în aparență, ultimul cuvânt de spus în ceea ce privește existența sau inexistența regulilor. Teoretic vorbind, instanțele constituționale nu ar trebui

să fie influențate în vreun fel de politica prezentă în organele legislative dacă e să luăm în considerare faptul că aceste instanțe se formează din grupuri de oameni denumiți judecători, denumire ce poartă conotația lipsei părtinirii politice. În acest sens, un concept de bază al democrațiilor actuale, cel referitor la „domnia legii” („*rule of law*” în sistemul anglo-saxon), denumit și „statul de drept” (adaptarea din limba franceză și/sau germană) e reprezentat de concepția conform căreia o dispută, fie ea și o dispută între o lege și constituție, va fi rezolvată pe baza unor reguli deja existente, iar identitatea unui judecător sau a unei părți, indiferent de puterea (politică) pe care acea parte o are, nu va condiționa soluția dată disputei (Friedman și Martin 2009, 1). O astfel de instanță constituțională asupra căreia se prezumă în diferite forme influența factorilor politici este Curtea Constituțională a României (CCR).

Prezenta lucrare are în principal scopul de a verifica și opina, prin metodele și modelele dezvoltate în sfera confluentei dintre științele politice și științele juridice, confluență denumită cercetare juridică empirică, dacă CCR, în momentul în care decide dacă legile adoptate de Parlamentul României în procedura de soluționare a obiecțiilor de neconstituționalitate (adică după adoptarea legilor de către Parlament și înainte de intrarea lor în vigoare) este sau nu influențată de factori politici sau de altă natură. De asemenea, se dorește și a se observa dacă cunoașterea anterioară a unor factori politici sau de altă natură pot ajuta la predicția tipului de decizie pe care ar urma să o pronunțe CCR – i.e. o decizie de validare a legilor sau de invalidare a acestora.

Întrebarea de cercetare avansată de această lucrare este următoarea: care este modalitatea principală pe baza căreia CCR ia decizii? Explorez următoarele trei direcții referitoare la luarea deciziilor: (1) strict în temeiul normelor constituționale, legale și a precedentelor date de deciziile anterioare, (2) pe baza preferințelor sale politice ori (3) prin luare în considerare a comportamentului celorlalți actori implicați în procesul de adoptare, verificare și validare/invalidare a legilor, fie aceștia actori politici externi CCR, fie judecători constituționali, care relaționează unii cu alții.

Prin modalitățile cu care scopul lucrării este adus la îndeplinire – expunerile legate de tipologia cercetării, conceptul de verificare/control al legilor astfel cum acesta poate fi regăsit în alte state, precum și în România, documentarea evoluției acestui concept și instituții în România, explorarea practicilor legate de tipurile de persoane care devin judecători CCR, crearea unei imagini cu privire la cumulul factorilor care influențează deciziile instanțelor constituționale și

verificarea ipotezelor care pun în legătură acei factori prezenți în România cu deciziile CCR – prezenta lucrare materializează o abordare inovativă și mai amănunțită asupra modului în care o instituție publică aflată în centrul vieții politice românești (CCR) ia decizii asupra normelor care dictează, până la urmă, vieților oamenilor.

Progresul științific se fundamentează deseori pe rezultatele lucrărilor anterioare (Leeuw și Schmeets 2016, 91). Studiul influențelor politice asupra instanțelor constituționale a prins contur pentru prima dată în Statele Unite ale Americii, moment în care a luat amploare cercetarea juridică empirică (Cane și Kritzer 2013, 23, 1021; Leeuw și Schmeets 2016, 29; Bartels și Bonneau 2015, 15, 22), adică acel tip de cercetare ce se află la confluența dintre cercetarea specifică științelor politice și cercetarea juridică – instanțele constituționale fiind considerate în marea majoritate a literaturii ca fiind instituții ce se află la confluența dintre politică și drept. Acele studii empirice asupra instanțelor cu putere de control al constituționalității legilor au continuat apoi să fie efectuate în majoritatea lor în S.U.A., având ca obiect principal de studiu Curtea Supremă din Statele Unite ale Americii (Whittington, Kelemen și Caldeira 2008, 3). Atenția cercetătorilor asupra instanțelor constituționale din alte state capătă ulterior amploare, în timp ce metodologia cercetării juridice empirice ajunge să fie aplicată nuanțat (Dyevre 2010, 300), luând în considerare specificul politic și juridic al statelor și instanțelor lor constituționale. Studii empirice având ca obiect analiza instanțelor cu puterea de a controla legislația prin raportare la constituții au fost publicate de cercetători în multe state, chiar și în cele cu un trecut asemănător României, inclusiv state vecine acesteia (Garoupa 2019, 143–45), însă în România situația este aproape în totalitate diferită. În urma examinării literaturii autohtone nu am reușit identificarea unor cercetări sau lucrări referitoare la CCR (cu excepția unui număr limitat de lucrări), care să se fundamenteze pe tiparul unor cercetări empirice juridice și care să se bazeze pe o analiză de date statistice efectivă.

Prezentul studiu vine să completeze literatura de specialitate cu privire la factorii care influențează sau nu influențează CCR în luarea deciziilor, prin verificarea statistică a ipotezelor care conturează întrebarea de cercetare. Însă, nu doar nevoia de înțelegere a situației locale sau lipsa studiilor privitoare la această situație au determinat această cercetare privitoare la CCR, cât și perspectiva politicii manifestate asupra acesteia sau de către aceasta.

Orice stat are, într-o formă sau alta, o constituție, adică orice stat are un ansamblu de reguli scrise sau nescrise prin care se reglementează organizarea și funcționarea statului, fie că vorbim

de state democratice, fie state autoritare (Focșeneanu 2018, 15). Controlul constituționalității legilor, în țările în care există, presupune faptul că, de principiu, un grup de judecători au puterea de a verifica dacă o lege a fost adoptată cu respectarea acelei constituții (Heringa 2014, 188). Acei judecători, în mod ideal, sunt considerați ca fiind persoane care iau decizii în procedura lor de verificare/control al legilor pe baza lipsei părtinirilor politice caracteristice organelor legislative.

Chiar și așa, viziunea conform căreia decizia judecătorilor e bazată exclusiv pe normele constituționale și legale obiective e apreciată în literatura de specialitate ca nefiind corespunzătoare realității (Avbelj și Šušteršič 2019b, 142), motiv pentru care studiile iau în considerare factorii politici care se manifestă asupra sau de către aceste curți constituționale. Dacă sunt prelucrate date despre circumstanțele politice în care au fost luate decizii în trecut, cu ajutorul metodelor statistice de analiză, s-ar putea și anticipa ce se va întâmpla în viitor. Prezentul studiu vine și să cuantifice posibilitatea ca în funcție de influențe politice cunoscute CCR să decidă într-un sens sau altul. Totodată, de reținut este și faptul că această lucrare vine să explice modul de luare a deciziilor unei instituții care a fost creată să contureze viața politică și juridică a României și în viitor: parafrazând alți autori de pe celălalt mal al Atlanticului (J. L. Yates și Boddery 2017, 399), Președinți ai României au fost și vor mai fi, dar CCR este și va mai fi prezentă în viața României prin moștenirea pe care o lasă în urmă materializată în deciziile pronunțate de aceasta, care rămân a fi respectate și în viitor.

Pe de o parte există concepția teoretică conform căreia judecătorii, inclusiv cei care compun instanțele constituționale, decid în baza regulilor, fără a fi influențați de contextul politic sau actorii politici care își manifestă, sau doresc cel puțin să-și manifeste, influența în vreun fel sau altul asupra deznodământului conflictelor care sunt judecate. Pe de altă parte, cercetătorii științelor politice argumentează faptul că judecătorii, mai ales cei constituționali, nu sunt ținuți de reguli, ci, chiar din contră, sunt influențați de diferiți factori interni sau externi, conștient sau inconștient. Modul principal prin care se poate verifica acest conflict între cercetătorii în științe politice și cei care, juriști sau nu, pledează în sensul lipsei părtinirii în vreo formă sau alta a judecătorilor, se face în cadrul unei cercetări juridice empirice – „*empirical legal research*” – prin modelarea procesului de luare a deciziei, pentru a explica un comportament anterior și a prezice un comportament viitor (Friedman și Martin 2009, 2).

Cercetarea juridică empirică e complexă deoarece în cadrul acesteia se apelează la alte științe cum ar fi psihologia, sociologia, economia ș.a., fiecare cu avantajele și dezavantajele propriilor metodologii și rezultate. Însă, cu cât cercetătorul abordează un subiect din mai multe perspective, probabilitatea ca remarcile concluzive să fie demne de încredere și să aducă o contribuție asupra modului în care e înțeles un fenomen sau eveniment crește (Cane și Kritzer 2013, 1107). Se poate argumenta că acea contribuție, în materia controlului constituționalității legilor, va fi și mai eficient construită atunci când cercetătorul deține o cunoaștere „intimă” a modului în care legile și dreptul funcționează, fiind practicant al acestuia (Towfigh 2014, 681–82).

Ce determină un judecător să decidă într-un sens sau altul e considerat ca fiind o combinație de atitudini, convingeri și experiențe care nu pot fi măsurate la fel de obiectiv ca un fenomen fizic (Fischman și Law 2009a, 166). Din această cauză, toate studiile juridice empirice sunt imperfecte, mai ales datorită faptului că se bazează pe date observaționale, non-experimentale, dar aceste imperfecțiuni, date în principiu de diferitele metode de selecție a datelor dintr-o populație, nu invalidează rezultatele unui studiu cât timp sunt admise limitele studiilor în cauză de o manieră lămuritoare (M. A. Hall și Wright 2008, 105). O limită pe care acest studiu nu o are e reprezentată de problematica eșantionului: prezenta lucrare analizează întreaga populație de date privitoare la deciziile pronunțate de CCR în soluționarea obiecțiilor de neconstituționalitate, pe o perioadă de 30 ani, din iunie 1992 până în iunie 2022, evitându-se astfel un studiu bazat pe observații ocazionale – „*anecdotal evidence*”.

Populația de date are anumite caracteristici care poartă denumirea de variabile, deoarece variază în timp și/sau spațiu (e.g. numărul judecătorilor care iau o decizie variază de la o decizie la alta, tipul soluției variază, putând fi una de admitere sau de respingere a obiecției de neconstituționalitate), studiile juridice empirice presupunând în esență analize statistice care au în vedere o astfel de populație de date. Majoritatea variabilelor folosite în prezenta lucrare¹ sunt variabile categorice nominale². Cele mai importante variabile dependente sunt cele legate de soluția decisă (obiecție admisă sau respinsă – adică lege invalidată sau validată) și modalitatea în care a fost luată decizia (cu majoritate de voturi sau în unanimitate), care sunt variabile dihotomice. Variabilele dihotomice sunt un tip de variabile categorice care pot lua una dintre cele două valori

¹ Astfel cum acestea sunt explicate în Anexa 3 – Explicații unități de analiză și variabile.

² Nelipsind însă și variabile categorice ordinale sau variabile numerice.

sau categorii posibile, acele două categorii excluzându-se reciproc și fiind exhaustive. Aceasta implică faptul că acele două categorii acoperă toate rezultatele posibile, iar un punct de observație sau de date poate aparține uneia dintre cele două categorii, dar nu ambelor simultan (o obiecție de neconstituționalitate nu poate fi și admisă și respinsă în același timp, o decizie nu poate fi luată și cu majoritate și cu unanimitate în același timp, majoritatea judecătorilor din complet nu pot fi proveni și din mediul urban și din mediul rural în același timp etc.). Variabilele dihotomice sunt adesea reprezentate în prezenta lucrare cu „Da” și „Nu”, dar există și alte variații de reprezentare. Având în vedere acest aspect, ipotezele secundare au fost analizate și testate prin procedura de cross-tabulare (cross-tabulation/contingency tables) și modelarea de regresii logistice binare, ambele reprezentând metode/tehnici statistice folosite în științele politice (sociale) pentru a modela, rezuma, descrie și analiza relația dintre variabile categorice (dihotomice). Ulterior, aceste proceduri statistice au fost reprezentate grafic pentru a permite vizualizarea eficientă a datelor astfel analizate. Descoperirea unor perspective relevante este simplificată prin împărțirea datelor în subgrupuri pentru ușurință de interpretare. Cross-tabularea prezintă anumite limite. În primul rând, de principiu, procedurile de cross-tabulare sunt limitate la două variabile categorice simultan, dar există situații în care pot fi explorate relațiile dintre mai multe variabile simultan. Totodată, nu furnizează în mod direct estimări de probabilitate și nici nu prezice probabilitatea ca un eveniment să se producă. Dată fiind nevoia de a reuși detectarea influenței factorilor politici în luarea deciziilor de către o curte constituțională nu ar fi îndeajuns doar să fie constatată o statistică descriptivă între deciziile de admitere sau respingere a obiecțiilor de neconstituționalitate și diferite circumstanțe politice sau deciziile luate în unanimitate și cele luate cu majoritate pentru a dovedi prezența influenței factorilor politici în deciziile instanței constituționale, ci trebuie luate în considerare mai multe ipoteze și variabile (Garoupa 2019, 141), într-un mod care tinde să reprezinte un model causal, cel puțin corelațional. Pentru a putea testa în mod mai robust însă ipotezele secundare care conturează comportamentul CCR, acelor limite vine să le răspundă regresia logistică binară.

Din perspectiva rezultatelor, acest studiu se alătură celorlalte lucrări asemănătoare prin care se arată că instanțele nu sunt doar, parafrazându-l pe Montesquieu, „cuvântătoare ale dreptului” – „*mouthpieces of the law*” (Dyevre 2010, 299). Pe lângă noutățile teoretice și istorice, prezenta lucrare vine cu o analiză empirică care evidențiază mai multe aspecte. CCR e influențată când: fragmentarea scenei politice românești și gradul de importanță a spețelor fluctuează; formulează

obiecții de neconstituționalitate parlamentarii, Președintele României și Guvernul României; numărul judecătorilor de sex masculin/născuți în mediul urban în cadrul completului se modifică. CCR nu e influențată atunci când există o identitate politică între cei mai mulți judecători CCR și actorul politic care a formulat prima obiecție de neconstituționalitate, Președintele României, principalul partid guvernamental, principalul partid parlamentar sau unul din cei doi Președinți ai Camerelor Parlamentului.

Teza este structurată în nouă capitole, urmate de bibliografie. Ulterior introducerii, prezenta lucrare abordează tematica cercetării juridice empirice și legătura acesteia cu științele politice și modul în care aceasta poate fi utilizată pentru a studia CCR. Deși cercetarea juridică empirică este un domeniu de cercetare în dezvoltare, juriștii nu sunt întotdeauna familiarizați cu posibilitățile și limitele acestui tip de cercetare și a metodelor disponibile, cercetătorii în științe politice fiind pionierii studiilor care prin metodele și teoriile de cercetare specifice științelor sociale se analizează spațiul juridic. Teza debutează cu recunoașterea cercetării juridice empirice ca domeniu de studiu de sine stătător și relația sa cu studiul doctrinal, înainte de a se dezbate utilitatea și specificitatea metodelor cercetării juridice empirice. Pentru a vedea cum cercetarea juridică empirică poate profita studiului deciziilor CCR, contextualizarea care va avea loc se va referi la cercetarea juridică empirică privind instanțele de judecată în general și instanțele constituționale în mod special, fără a omite legătura dintre acest domeniu de studiu și cercetările efectuate în domeniul științelor politice. Cercetarea juridică empirică, care a avut ca început spațiul nordic al continentului american în perioada interbelică, are ca obiect de studiu instituțiile legale și dreptul, studiindu-le prin metode de cercetare preluate din științele sociale pentru a identifica tipare. Acest tip de cercetare vine ca o alternativă empirică studiului doctrinar, care presupune propunerea unor soluții în ceea ce privește aplicarea legilor, iar nu constatarea efectelor factuale ale legilor și instituțiilor legale, și își regăsește utilitatea principală în descoperirea transparenței, responsabilității și eficienței lumii legilor și instituțiilor sale. Cercetarea juridică empirică are forme foarte diverse deoarece apelează la alte științe și metodele de cercetare ale acestora și concentrează cea mai mare atenție asupra instanțelor de judecată, în special cele constituționale, care se ocupă de reguli abstracte. Scopul celor mai multe studii juridice empirice referitoare la instanțele de judecată e reprezentat de testarea de ipoteze legate de motivele care stau în spatele comportamentului judecătorilor, alături de prezicerea rezultatului, adică a deciziei luate de o instanță de judecată. Studiile în cercetarea juridică empirică privitoare la instanțele de judecată au

avut, în cea mai mare măsură, drept obiect de analiză curțile supreme – „*apex courts*” – cu drept de invalidare a legilor sau acțiunilor puterii politice, acesta fiind motivul principal pentru care acest tip de studii care abordează instanțele constituționale și deciziile lor în mod empiric este efectuat în câmpul științelor politice. Ulterior, acest capitol discută scopul și utilitatea acestui tip de cercetare privitor la deciziile pronunțate de CCR în soluționarea obiecțiilor de neconstituționalitate, decizii care au implicații extrem de vaste care se răsfrâng în societate, întrucât conturează și mai ales limitează puterea și chiar modelează regimul politic românesc.

Teza abordează apoi conceptul instanțelor cu puterea de a controla legile, mai ales cele de tip kelsenian³ – i.e. separate de instanța supremă într-un stat. Pentru a seta cadrul în care operează CCR din punct de vedere normativ și practic, trebuie văzut ce presupune o instanță constituțională de tip kelsenian, printr-o expunere logică și cursivă a teoriilor și practicilor instituite la nivelul acestor instanțe. Într-adevăr, după cum notează literatura, nu se poate concepe o teorie care să înglobeze toate variațiile istorice și de context în care au fost create toate instanțele cu puterea de a controla din punct de vedere legislativ legislația (Dixon și Ginsburg 2018, 36–59), mai ales că datorită specificității de circumstanțe constituționale și istorice, cum ar fi lipsa unei constituții scrise sau existența unei constituții ușor de modificat (Deleanu 2006, 233), nu în toate țările lumii s-a conturat vreo formă a unui control de constituționalitate a legilor (Safta 2018, 97). După prezentarea motivelor pentru care instanțele constituționale/instanțele supreme cu prerogative în controlul legilor sunt create și prezentarea unor tipologii privind aceste instanțe, vor fi conturate principalele evenimente istorice ce au marcat evoluția acestor instanțe. În contextul prezentării principalelor trăsături ale instanțelor constituționale, se vor aduce în discuție și argumentele privitoare la imersiunea în sfera politicii pe care o întreprind aceste instanțe. Inițial sunt prezentate motivele pentru care sunt create astfel de instanțe: diminuarea încrederii în organele legislative; strategia partidelor politice care participă la crearea unei instanțe constituționale, în special în momentele în care se adoptă constituții noi; influența sferei regionale și internaționale prin „puterea exemplului”; contextul istoric și cultural care permite sau argumentează în sensul îndreptării greșelilor trecutului; nevoia respectării legii fundamentale și a drepturilor cetățenilor. Sunt abordate apoi clasificările controlului constituțional al legilor, cea mai importantă clasificare fiind aceea între modelul american – în care instanțele obișnuite, în frunte cu instanța supremă,

³ Denumire dată de literatură după Hans Kelsen, cel care a materializat în Constituția Austriei acest concept de instanță constituțională separată de sistemul judiciar obișnuit.

decid constituționalitatea legilor – și cel kelsenian – în care un tribunal special, separat de sistemul judiciar clasic, este creat pentru a decide asupra corectitudinii legilor în raport cu legea fundamentală, și evoluția istorică a acestui control al constituționalității legilor. Capitolul continuă apoi cu modul de formare și funcționare a instanțelor constituționale de tip kelsenian ale majorității statelor – i.e. caracteristicile principale/comune ale acestora – și încheie prin analizarea problemelor impuse în primul rând de imixtiunile acestui control în sfera politicului și invers, reprezentată în principal de faptul că partidele politice au principalul cuvânt de spus în desemnarea judecătorilor în cadrul instanțelor constituționale și prin analiza controverselor conform căreia un grup de oameni restrâns și neales de către electorat poate decide să invalideze legi adoptate de organele legislative.

Studiul empiric al deciziilor CCR nu poate fi întreprins în lipsa prezentării normativelor care definesc CCR, locului pe care aceasta îl ocupă în organizarea statului român, modului în care se formează completurile de judecată și a atribuțiilor acestora, pentru că orice rezultat trebuie înțeles prin prisma modului în care o instanță constituțională funcționează în contextul politic specific al unei țări. Având în vedere obiectul de al studiu acestei lucrări, adică deciziile CCR pronunțate în control *a priori*⁴, se impune detalierea acestei funcții a CCR în contextul controverselor politice de la care pornesc ipotezele principale ale acestei lucrări. După ce sunt prezentate regulile pe baza cărora CCR își desfășoară activitatea, pornind de la Constituție, Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale și ajungând și la regulamentele interne, capitolul abordează modul în care judecătorii sunt desemnați în cadrul CCR, activitățile pe care CCR le întreprinde în cadrul statului și modul în care acestea sunt aduse la îndeplinire. Sunt discutate aspectele legate de independență, inamovibilitate, incompatibilitate, dar este descrisă și procedura de soluționare a cererilor adresate CCR, soluțiile pe care le poate pronunța CCR prin deciziile sale și efectele acestor decizii asupra sistemului politic și juridic românesc. Înainte de a se încheia, capitolul prezintă specificitatea românească în materia imixtiunii dintre sfera politicului și CCR, ai căror judecători sunt desemnați de către Parlament și Președintele României și caracteristicile deciziilor pronunțate în soluționarea obiecțiilor de neconstituționalitate ale legilor – adică deciziile de validare sau invalidare a legilor înainte de a intra în vigoare.

⁴ Termenele *a priori* și *a posteriori* sunt folosite în limbajul juridic specific deciziilor pronunțate de CCR pentru a face distincția între deciziile care privesc legi înainte de a fi promulgate și înainte să intre în vigoare (decizii *a priori*) și deciziile care privesc legi după ce acestea au fost promulgate și au intrat deja în vigoare (decizii *a posteriori*).

Mai apoi urmează capitolul dedicat istoriei controlului constituționalității legilor în România și istoriei CCR. Așa cum susțin unii autori reputeți, rolul jucat de o instanță constituțională într-un stat nu poate fi înțeles fără a se înțelege în primul rând procesul prin care a luat ființă existența reglementărilor constituționale, reglementări în baza cărora se înființează o instanță constituțională în majoritatea covârșitoare a statelor în care este prezentă o astfel de instituție. Trebuie să ținem cont de faptul că detaliile procesului de control al constituționalității legilor sunt produsul negocierilor politice din cadrul legislativului care a adoptat legea fundamentală (Garoupa 2019, 135). Adică, trebuie avut în vedere procesul politic pe baza căruia s-au redactat acele texte constituționale, proces care a presupus în principal dezbaterile, votarea și modificarea ciornelor și proiectelor privind o lege constituțională și compromisurile făcute în cadrul organului legislativ care a adoptat acea constituție (Garoupa 2012, 29; Berridge 2018, 369; Oliveira Diniz Gonçalves 2022, 2). Analiza istoriei CCR pornește cu istoria controlului de constituționalitate în România înainte de 1989, avându-se în vedere diferitele moduri jurisprudențiale sau instituționale prin care acest control de constituționalitate a fost exercitat începând din 1858. Începând incursiunea cu Convenția de la Paris din 1858, continuând cu Statutul lui Cuza din 1864, Constituțiile din 1866, și următoarele, se conturează modul în care înainte de 1989 controlul constituționalității legilor în România a avut diferite forme: prin instanțele de judecată, prin organe specializate ale statului, prin structuri ale organului legislativ. Comentariile vor continua în principal cu analiza documentelor oficiale care au fost folosite în Adunarea Constituantă de către parlamentari, punându-se accentul pe Comisia care s-a ocupat de elaborarea proiectului de Constituție. După Revoluția din 1989 s-a creat o comisie care avea scopul de a elabora Constituția României din 1991, legea fundamentală prin care se instituia CCR. Din acest motiv o privire foarte atentă este aruncată asupra documentării și relevării modului în care dezbaterile din cadrul Adunării Constituante și din cadrul Comisiei de Elaborare a proiectului Constituției au condus la crearea CCR, pentru a desluși argumentele din spatele instituirii acestei instituții. Istoricul creării CCR se încheie cu adoptarea Constituției din 1991 și formarea primului complet de judecatori al CCR. Se are în vedere și istoria și evoluția CCR după înființare în contextul politic produs de principalele instituții și de evenimente politice marcante relevante. Cele 17 completuri de judecată care au activat până în vara anului 2022 sunt prezentate alături de evenimentele politice marcante la care au participat, pe care le-au determinat sau care le-au influențat în vreo formă sau alta.

Identificarea tiparelor practicii desemnării celor 41 judecători care au activat în timpul celor 30 ani supuși studiului conturează al șaselea capitol al prezentei lucrări. Ipoteza avansată de literatură este aceea conform căreia judecătorii constituționali vor vota conform preferințelor lor politice, preferințe care se identifică cu afilierea lor politică, afiliere dată de partidul actorului politic care i-a desemnat judecători ai instanței constituționale. Din acest motiv, după o generalizare privind jocul politic ce stă la baza desemnărilor judecătorilor în cadrul instanțelor constituționale, va fi argumentată afilierea politică a fiecăruia dintre cei 41 judecători care au activat la CCR în cei 30 ani de activitate ai Curții care fac obiectul de studiu al acestei lucrări. Ulterior va fi explorată o statistică descriptivă referitoare la cele 16 completuri de judecată formate din cei 41 judecători, încheind cu motivele referitoare la plecările înainte de termen ale unora dintre membrii Curții. Sunt avute în vedere principalele caracteristici personale, profesionale și politice ale judecătorilor pentru a contura date empirice privitoare la desemnările făcute în cadrul acestei instituții, cu scopul a se contura *pattern*-uri care în principal sunt folosite ca variabile în analizele statistice ce urmează.

Teoriile care oferă privirea de ansamblu cu privire la comportamentele instanțelor constituționale sunt apoi puse în perspectivă pentru a se putea contura baza analizelor empirice privitoare la CCR. Literatura privind principalele teorii, ipoteze și demonstrații referitoare la comportamentul judiciar al instanțelor constituționale a fost grupată pentru a reliefa în primul rând comportamentul judiciar al instanțelor constituționale în arena politică externă acestora – i.e. „politică” făcută de instanțele constituționale, prin raportare la deciziile acestora –, apoi comportamentul judiciar al judecătorilor în interiorul instanțelor constituționale – i.e. politizarea/polarizarea constatată în interiorul instanțelor constituționale, prin raportare la tipologia voturilor ce au stat la baza deciziilor acestor instanțe. Au fost luați în considerare și alți factori care reflectă politica făcută de instanțele constituționale sau făcută în interiorul acestor instanțe care nu se raportează la arena celorlalți actori politici sau „politicienii” interni acestor instanțe (e.g. modul de redactare și scriere a deciziilor și opiniilor). Se pornește de la ideea conform căreia există modele diferite pentru a îngloba modul în care judecătorii sunt percepuți că iau decizii. În final se reliefează o tipologie principală a comportamentului judecătorilor constituționali, adică cele trei perspective de a explica modul în care judecătorii iau decizii și anume:

- modalitatea legalistă/formalistă de luare a deciziilor, cea clasică, care presupune că judecătorii iau decizii în baza argumentelor normative, în principal chestiuni scrise – norme, concluzii, precedente;
- modalitatea atitudinală de luare a deciziilor, care presupune că judecătorii decid efectiv doar în baza preferințelor lor politice brute, perspectivă care implică și că o schimbare a judecătorului schimbă media preferințelor politice ale instanței constituționale, așa că cei care desemnează judecători constituționali sunt invitați practic să desemneze fie persoane ale căror preferințe politice coincid cu ale lor, fie persoane care să își arate loialitatea față de desemnator pentru a înclina balanța șanselor unei decizii care să le convină;
- modalitatea strategică de luare a deciziilor, care presupune faptul că judecătorii decid în context instituțional, cu două sub-modalități:
 - externalistă, din perspectiva căreia pornind de la realitatea conform căreia judecătorii nu iau decizii „în vid”, ci anticipează reacția altor actori politici, astfel că în promovarea preferințelor lor politice țin cont și sunt constrânși de contextul instituțional și politic extern instanței constituționale în care operează;
 - internalistă, care reflectă faptul că luarea unei decizii presupune un „joc” colegial, în care judecătorii jonglează între puterea lor de influență asupra colegilor lor și oportunitatea de a se alătura colegilor lor în cazul în care văd că preferințele lor nu au sorți de izbândă, constrânși fiind de regulile formale ale modului de luare a unei decizii într-un complet colegial.

Aceste trei modalități de a aprecia cu privire la comportamentul instanțelor constituționale stau la baza întrebării de cercetare a tezei. Esența discuției constă în comportamentul strategic externalist și internalist, conform distincției amintite mai sus, prin identificarea în literatura de specialitate a principalilor predictor ai comportamentului strategic al instanțelor constituționale. Pe lângă factorii politici, este abordată și influența caracteristicilor personale ale judecătorilor, precum și aspectele legate de redactarea în scris a deciziilor instanțelor constituționale.

Rezultatul analizelor empirice a tuturor deciziilor CCR în perioada cuprinsă între 1992 și 2022 în soluționarea obiecțiilor de neconstituționalitate este expus în cel de-al optulea capitol. Ulterior unei imersiuni în analize empirice descriptive, atenția se mută asupra găsirii de relații cauzale între diferiți factori politici sau de altă natură și modul în care CCR a răspuns obiecțiilor

de neconstituționalitate. Sunt analizate variabile ce privesc fragmentarea scenei politice, dimensiunea majorității sau opoziției, gradul de importanță al spețelor, identitatea celor care sesizează CCR cu obiecții de neconstituționalitate, atât din perspectiva comportamentului strategic externalist și cât și internalist. Ulterior sunt luate în considerare și influențele caracteristicilor personale ale judecătorilor CCR – sexul, vârsta și mediul de naștere al acestora. În fine, se ajunge la concluzia că CCR „*nu ia decizii politice*”, dar nici nu se poate susține faptul că decide pur și simplu în baza argumentelor normative, ci mai degrabă CCR „*ia decizii strategice*”.

În primul rând se arată că CCR a urmat tendința de a admite obiecțiile de neconstituționalitate (adică de a invalida legi) atunci când: fragmentarea scenei politice românești scade; gradul de importanță a spețelor scade; parlamentarii nu formulează obiecții de neconstituționalitate; și Președintele României formulează obiecții de neconstituționalitate; și Guvernul României formulează obiecții de neconstituționalitate; nu există o identitate politică între Prim-ministrul României și principalul partid „reprezentat” în CCR.

În al doilea rând, CCR a relevat tendința de a adopta decizii cu vot majoritar (adică de a nu vota cu unanimitate) atunci când: fragmentarea scenei politice românești crește; gradul de importanță al spețelor crește; și parlamentarii formulează obiecții de neconstituționalitate; Președintele României nu formulează obiecții de neconstituționalitate; Guvernul României nu formulează obiecții de neconstituționalitate.

S-a sesizat apoi tendința CCR de a invalida legi în măsura în care: numărul de judecători de sex masculin în cadrul completurilor scade; majoritatea judecătorilor din cadrul completurilor s-au născut în mediul urban, precum și tendința CCR de a adopta decizii cu vot majoritar atunci când: numărul de judecători de sex masculin în cadrul completurilor crește; media vârstei completurilor crește; majoritatea judecătorilor din cadrul completurilor s-au născut în mediul rural.

Se semnaleză faptul că CCR nu este influențată în luarea deciziilor sale atunci când: primul obiectator este un actor politic cu aceeași identitate politică ca cea a celor mai mulți judecători CCR afiliați unui partid; Președintele României are aceeași identitate politică ca cea a celor mai mulți judecători CCR afiliați unui partid; principalul partid guvernamental are aceeași identitate politică ca cea a celor mai mulți judecători CCR afiliați unui partid; principalul partid parlamentar are aceeași identitate politică ca cea a celor mai mulți judecători CCR afiliați unui

partid; Președintele Camerei Deputaților are aceeași identitate politică ca cea a celor mai mulți judecători CCR afiliați unui partid; Președintele Senatului are aceeași identitate politică ca cea a celor mai mulți judecători CCR afiliați unui partid.

Teza se încheie prin prezentarea concluziilor generale raportate la fiecare capitol, precum și prin discutarea principalelor implicații și contribuții ale cercetării întreprinse, alături de trasarea viitoarelor teme de cercetare.

Cuprins

I.	Introducere	9
II.	Cercetarea juridică empirică, științele politice și Curtea Constituțională a României	23
A.	Relevanța cercetării juridice empirice	23
1.	Despre cercetarea juridică empirică în general	23
2.	Doctrina – cercetarea juridică tradițională și cercetarea juridică empirică	24
3.	Despre utilitatea cercetării juridice empirice	27
4.	Specificitatea interdisciplinară a metodelor cercetării juridice empirice	32
B.	Cercetarea juridică empirică privind instanțele de judecată	33
C.	Cercetarea juridică empirică privitoare la instanțele constituționale și intersectarea cu științele politice	36
D.	Studiul juridic empiric privitor la deciziile date de către Curtea Constituțională a României în rezolvarea obiecțiilor de neconstituționalitate	44
III.	Controlul constituționalității legilor. Conceptul kelsenian de control	51
A.	Aspecte introductive	51
1.	Motive ale instituționalizării controlului legilor	51
1.1.	Diminuarea încrederii în parlamente	51
1.2.	Strategia partidelor pe termen scurt și lung	54
1.3.	Oportunitatea unei noi constituții	55
1.4.	Influența sferei regionale și internaționale	56
1.5.	Contextul istoric și cultural	57
1.6.	Necesitatea constatării primatului legii fundamentale	57
1.7.	Evaluarea drepturilor în fața puterii	59
1.8.	Situația statelor autoritare	60
2.	Clasificări ale controlului constituționalității legilor	61
B.	Aspecte istorice relevante în evoluția controlului constituționalității legilor	64
C.	Instanța constituțională de tip kelsenian	71
1.	Definirea instanței constituționale de tip kelsenian	71
2.	Formarea instanței constituționale de tip kelsenian	73
3.	Atribuțiile instanței constituționale de tip kelsenian	78
4.	Modul în care atribuțiile instanței constituționale de tip kelsenian sunt îndeplinite	83
5.	Instanțele constituționale de tip kelsenian și sfera politicului	91
6.	Despre legitimitatea instanțelor constituționale de tip kelsenian și justificarea existenței acestora	94

IV.	Curtea Constituțională a României (CCR)	100
A.	Conturarea cadrului instituțional.....	100
1.	Normativele care definesc CCR	100
1.1.	Constituția României.....	100
1.2.	Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale.....	104
1.3.	Alte legi sau dispoziții legale	105
1.4.	Reguli și norme interne	106
2.	Definirea CCR	107
3.	Formarea CCR	109
4.	Atribuțiile CCR.....	115
5.	Modul în care atribuțiile CCR sunt duse la îndeplinire	125
5.1.	Independent, inamovibil, incompatibil.....	125
5.2.	Procedura de judecată – aspecte comune atribuțiilor	127
5.3.	Soluțiile și efectele acestora	131
6.	CCR și bazele controverselor politice	138
B.	Controlul a priori al constituționalității legilor	141
V.	Evoluția și istoria legislativă și politică a CCR	149
A.	Controlul constituționalității legilor înainte de 1989	150
1.	Convenția de la Paris din 1858	150
2.	Statutul lui Cuza din 1864	151
3.	Constituția din 1866.....	151
4.	Procesul tramvaielor din 1912	152
5.	Constituția din 1923 și Constituția din 1938	153
6.	Perioada 1940-1989	157
B.	Originile CCR	159
1.	Revoluția din 1989.....	159
2.	Comisia de redactare a proiectului Constituției.....	161
3.	Elaborarea și prezentarea Tezelor Constituției	165
4.	Dezbaterea Tezelor în Adunarea Constituantă. Aspecte generale privind dezbaterea referitoare la Consiliul Constituțional.....	169
5.	14 mai 1991	171
6.	15 mai 1991	173
7.	Închiderea dezbaterilor privind tezele. Elaborarea proiectului de Constituție	175

8. Dezbaterile proiectului și raportului în Adunarea Constituantă. Aspecte generale privind dezbaterile referitoare la Curtea Constituțională	181
9. 13 noiembrie 1991	182
10. Analiza în Comisie a amendamentelor și articolelor supuse reexaminării.....	186
11. 18 noiembrie 1991	187
12. Votarea, adoptarea, aprobarea și intrarea în vigoare a Constituției.....	190
13. Specificul românesc în contextul motivelor pentru care statele adoptă proceduri de control al constituționalității legilor.....	191
C. Istoria CCR după 1991 în contextul evenimentelor politice marcante	193
VI. Politica desemnării judecătorilor la CCR	229
A. Politica desemnării de judecători la instanțele constituționale. Generalități.....	229
B. Judecătorii desemnați la CCR	230
C. Date empirice rezultate din biografiile politice ale judecătorilor CCR.....	249
D. Plecări din CCR.....	258
VII. Comportamentul judiciar al instanțelor constituționale.....	260
A. Politica realizată de instanțele constituționale	265
1. Teoriile principale privind comportamentul judiciar al instanțelor constituționale	266
2. Modalitatea atitudinală de luare a deciziilor.....	269
3. Modalitatea strategică de luare a deciziilor	272
3.1. Comportamentul strategic și independența instanțelor constituționale	272
3.2. Activismul judiciar ca modalitate de creștere a independenței în mod strategic.....	275
3.3. Comportamentul strategic internalist	276
3.4. Comportamentul strategic externalist.....	276
☐ Fragmentarea scenei politice.....	277
☐ Dimensiunea majorității sau opoziției.....	278
☐ Gradul de importanță al speței	279
☐ Obiectorii legilor sau actorii politici aflați la guvernare	280
☐ Subiectul legii contestate	281
☐ Regimul sau sistemul politic	281
☐ Momentul istoric sau politic	282
☐ Varia – diferite alte ipoteze legate de comportamentul strategic externalist.....	282
☐ Inadmisibilitatea și amânarea ca prerogative folosite strategic.....	283
B. Politizarea instanțelor constituționale	286
1. Motivele strategice din spatele politizării/polarizării	288

2.	Consecințele politizării/polarizării.....	290
3.	Predictori ai politizării instanțelor constituționale.....	291
	☐ Afilierea politică a judecătorilor	292
	☐ Fragmentarea scenei politice și dimensiunea majorității sau opoziției	293
	☐ Gradul de importanță al speței	293
	☐ Obiectatorul legilor și regimul sau sistemul politic	294
	☐ Subiectul legii contestate	294
	☐ Volumul de muncă	294
	☐ Procedura de soluționare spețelor	295
	☐ Varia – diferite alte ipoteze legate de politizarea instanțelor constituționale	295
C.	Influența caracteristicilor personale ale judecătorilor constituționali	295
D.	Politica scrierii deciziilor instanțelor constituționale	299
E.	Varia – alte influențe non-politice asupra instanțelor constituționale.....	303
VIII.	Curtea Constituțională a României – comportament strategic?	305
A.	Aspecte generale privind conturarea ipotezelor principale privind comportamentul CCR și testarea acestora.....	305
B.	Analize în vederea testării ipotezelor privind deciziile CCR în controlul <i>a priori</i>	311
	1. Explorare cantitativă preliminară a datelor.....	311
	2. Politica făcută de CCR prin adoptarea unui comportament strategic externalist. Testarea ipotezelor secundare.....	330
	☐ Fragmentarea scenei politice din România	330
	☐ Dimensiunea majorității sau opoziției din România	333
	☐ Gradul de importanță al speței	337
	☐ Identitatea obiectatorilor care sesizează CCR.....	343
	3. Politizarea din interiorul CCR prin adoptarea unui comportament strategic internalist. Testarea ipotezelor secundare	366
	☐ Fragmentarea scenei politice și dimensiunea majorității sau opoziției din România.....	366
	☐ Gradul de importanță al speței	373
	☐ Identitatea obiectatorilor care sesizează CCR.....	376
	4. Influența caracteristicilor personale asupra CCR. Testarea ipotezelor secundare.....	384
C.	CCR – comportament după model legalist, atitudinal sau strategic?.....	395
IX.	Concluzii	399
X.	Referințe bibliografice	408

Referințe bibliografice

1. "Raport Național. Justiția Constituțională: Funcții Și Raporturile Cu Celelalte Autorități Publice." 2020. In Conference of European Constitutional Courts, 1–55.
2. Alaire, Benjamin, and Andrew J. Green. 2017. *Commitment and Cooperation on High Courts. A Cross-Country Examination of Institutional Constraints on Judges*. Oxford: Oxford University Press.
3. Amaral-Garcia, Sofia, Lucia Dalla Pellegrina, and Nuno Garoupa. 2020. "Consensus and Ideology in Courts: An Application to the Judicial Committee of the Privy Council." <https://ssrn.com/abstract=3536947>.
4. Amaral-Garcia, Sofia, Nuno M. Garoupa, and Veronica Grembi. 2009. "Judicial Independence and Party Politics in the Kelsenian Constitutional Courts: The Case of Portugal." *Journal of Empirical Legal Studies* 6 (2): 381–404. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1156281>.
5. Arlota, Carolina, and Nuno Garoupa. 2014. "Addressing Federal Conflicts: An Empirical Analysis of the Brazilian Supreme Court, 1988–2010." *Review of Law and Economics* 10 (2): 137–68. <https://doi.org/10.1515/rle-2013-0037>.
6. Atkinson, Kathleen Mary Tyrer. 1939. "Athenian Legislative Procedure and Revision of Law." *Bulletin of the John Rylands Library* 23: 107–50.
7. Avbelj, Matej, and Janez Šušteršič. 2019a. "Conceptual Framework and Empirical Methodology for Measuring Multidimensional Judicial Ideology." *Danube: Law, Economics and Social Issues Review* 10 (2): 129–59. <https://doi.org/10.2478/danb-2019-0007>.
8. Avbelj, Matej, and Janez Šušteršič. 2019b. "Conceptual Framework and Empirical Methodology for Measuring Multidimensional Judicial Ideology." *DANUBE: Law, Economics and Social Issues Review* 10 (2): 129–59.
9. Bagashka, Tanya Georgieva. 2016. "Political Signals and Judicial Review on the Bulgarian Constitutional Court." In *Conference on Empirical Legal Studies in Europe (CELSE)*, 1–28. Amsterdam.
10. Bagashka, Tanya, and Lydia Tiede. 2018. "Explaining Dissensus on the Bulgarian Constitutional Court." *East European Politics* 34 (4): 418–39. <https://doi.org/10.1080/21599165.2018.1501362>.
11. Balan, Marius. 2023. "Inconsecvență Metodologică Și Lipsă de Predictibilitate În Deciziile Curții Constituționale a României." In *După 30 de Ani: Justiția Constituțională În România*, 15–43. București: Humanitas.
12. Baraník, Kamil. 2018. "Why Have Constitutional Courts Been so Important for Democracy in Central Europe (...And So Hated by Those in Power)?" *Journal of the University of Latvia. Law*, no. 11: 77–93. <https://doi.org/10.22364/jull.11.06>.
13. Barbateanu, Valentina. 2016. "Consecințele Pe Plan Normativ Ale Deciziilor Curții Constituționale." *Revista Dreptul*, no. 7: 111–37.
14. Bartels, Brandon L., and Andrew J. O'Geen. 2015. "The Nature of Legal Change on the U.S. Supreme Court: Jurisprudential Regimes Theory and Its Alternatives." *American Journal of Political Science* 59 (4): 880–95. <https://doi.org/10.1111/ajps.12147>.
15. Bartels, Brandon L., and Chris W. Bonneau, eds. 2015. *Making Law and Courts Research Relevant. The Normative Implications of Empirical Research*. New York, London: Routledge.
16. Basabe-Serrano, Santiago. 2012. "Judges without Robes and Judicial Voting in Contexts of Institutional Instability: The Case of Ecuador's Constitutional Court, 1999–2007." *Journal of Latin American Studies* 44 (1): 127–61. <https://doi.org/10.1017/S0022216X1100112X>.
17. Bassok, Or. 2020. "The Schmitelsen Court: The Question of Legitimacy." *German Law Journal* 21 (2): 131–62. <https://doi.org/10.1017/glj.2020.2>.
18. Bellamy, Richard. 2013. "The Democratic Qualities of Courts: A Critical Analysis of Three Arguments." *Representation* 49 (3): 333–46. <https://doi.org/10.1080/00344893.2013.830485>.
19. Benditer, Ichil. 1969. "Dreptul Constituțional Și Știința Politică." *Analele Stiintifice Ale Universitatii Alexandru Ioan Cuza Din Iasi Stiinte Juridice* 15: 11–20.
20. Benditer, Ichil. 1976. "Unele Particularități Ale Normelor Constituționale." *Analele Stiintifice Ale Universitatii Alexandru Ioan Cuza Din Iasi Stiinte Juridice* 22: 15–18.
21. Bennett, Thomas B., Barry Friedman, Andrew D. Martin, and Susan Navarro Smelcer. 2018. "Divide & Concur: Separate Opinions & Legal Change." *Cornell Law Review* 103 (4): 817–77.
22. Berridge, Virginia. 2018. "Why Policy Needs History (and Historians)." *Health Economics, Policy and Law* 13 (3–4): 369–81. <https://doi.org/10.1017/S1744133117000433>.
23. Bertomeu, Juan González, Lucia Dalla Pellegrina, and Nuno Garoupa. 2017. "Estimating Judicial Ideal Points in Latin America: The Case of Argentina." *Review of Law and Economics* 13 (1). <https://doi.org/10.1515/rle-2015-0040>.
24. Bianca, Selejan-Gutan. 2015. "Curtea Constituțională Și Instanțele Judecătorești În România: Cooperare Sau Conflict?" *Acta Universitatis Lucian Blaga*, no. 2: 186–96.
25. Black, Ryan C, Christina L Boyd, and Amanda C Bryan. 2014. "Revisiting the Influence of Law Clerks on the U . S . Supreme Court's Agenda-Setting Process." *Marquette Law Review* 98 (1): 75–109.
26. Black, Ryan C., and Christina L. Boyd. 2012. "The Role of Law Clerks in the U.S. Supreme Court's Agenda-Setting Process." *American Politics Research* 40 (1): 147–73. <https://doi.org/10.1177/1532673X11401814>.
27. Black, Ryan C., and Christina L. Boyd. 2013. "Selecting the Select Few: The Discuss List and the U.S. Supreme Court's Agenda-Setting Process." *Social Science Quarterly* 94 (4): 1124–44.
28. Black, Ryan C., and James F. II Spriggs. 2008. "An Empirical Analysis of the Length of U.S. Supreme Court Opinions." *Houston Law Review* 45 (3): 621–82.
29. Blocq, Daniel, and Maartje van der Woude. 2018. "Making Sense of the Law and Society Movement." *Erasmus Law Review* 11 (2): 134–41. <https://doi.org/10.5553/elr.000105>.
30. Blokker, Paul. 2012. "Constitution-Making in Romania: From Reiterative Crises to Constitutional Moment." *Romanian Journal of Comparative Law* 3 (2): 187–204.
31. Bobek, Michal. 2012. "Consecințele Mandatului European al Instanțelor de Drept Comun Asupra Statutului Curților Constituționale." *Revista Romana de Drept European*, no. 1: 44–66.

32. Böckenförde, Markus, Nora Hedling, and Winluck Wahiu. 2011. *A Practical Guide to Constitution Building*. Stockholm: International Institute for Democracy and Electoral Assistance.
33. Borz, Gabriela, and George Jigău. 2021. "The Impact of Legislative Reforms on Party System Change." *Studia Politica Romanian Political Science Review* XXI (2): 461–86.
34. Boyd, Christina L. 2015. "In Defense of Empirical Legal Studies." *Buffalo Law Review* 63 (2): 363–77.
35. Boyd, Christina L. 2016. "Representation on the Courts? The Effects of Trial Judges' Sex and Race." *Political Research Quarterly* 69 (4): 788–99. <https://doi.org/10.1177/1065912916663653>.
36. Boyd, Christina L., and Adam G. Rutkowski. 2020. "Judicial Behavior in Disability Cases: Do Judge Sex and Race Matter?" *Politics, Groups, and Identities* 8 (4): 834–44. <https://doi.org/10.1080/21565503.2020.1782949>.
37. Boyd, Christina L., Lee Epstein, and Andrew D. Martin. 2010. "Untangling the Causal Effects of Sex on Judging." *American Journal of Political Science* 54 (2): 389–411. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2010.00437.x>.
38. Boyd, Christina L., Paul M. Collins, and Lori A. Ringhand. 2018. "The Role of Nominee Gender and Race at U.S. Supreme Court Confirmation Hearings." *Law and Society Review* 52 (4): 871–901. <https://doi.org/10.1111/lasr.12362>.
39. Brown, Nathan J., and Julian G. Waller. 2016. "Constitutional Courts and Political Uncertainty: Constitutional Ruptures and the Rule of Judges." *International Journal of Constitutional Law* 14 (4): 817–50. <https://doi.org/10.1093/icon/mow060>.
40. Calabresi, Steven Gow. 2018. "The Origins and Growth of Judicial Enforcement." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 83–98. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
41. Cane, Peter, and Herbert M. Kritzer, eds. 2013. *The Oxford Handbook of Empirical Legal Research*. Oxford, New York: Oxford University Press.
42. Carlson, Keith, Michael A. Livermore, and Daniel Rockmore. 2018. "A Quantitative Analysis of Writing Style on the U.S. Supreme Court." *Washington University Law Review* 93 (6): 1461–1510. <https://doi.org/10.2139/ssrn.2554516>.
43. Carroll, Royce, and Lydia Tiede. 2011. "Judicial Behavior on the Chilean Constitutional Tribunal." *Journal of Empirical Legal Studies* 8 (4): 856–77. <https://doi.org/10.1111/j.1740-1461.2011.01243.x>.
44. Carroll, Royce, and Lydia Tiede. 2012. "Ideological Voting on Chile's Constitutional Tribunal: Dissent Coalitions in the Adjudication of Rights." *Journal of Human Rights* 11 (1): 85–105. <https://doi.org/10.1080/14754835.2012.648152>.
45. Castillo-Ortiz, Pablo. 2019. "The Illiberal Abuse of Constitutional Courts in Europe." *European Constitutional Law Review* 15 (1): 48–72. <https://doi.org/10.1017/S1574019619000026>.
46. Castillo-Ortiz, Pablo. 2020. "The Dilemmas of Constitutional Courts and the Case for a New Design of Kelsenian Institutions." *Law and Philosophy* 39 (6): 617–55. <https://doi.org/10.1007/s10982-020-09378-3>.
47. Castro-Montero, José Luis, and Gijs van Dijck. 2017. "Judicial Politics in Unconsolidated Democracies: An Empirical Analysis of the Ecuadorian Constitutional Court (2008–2016)." *Justice System Journal* 38 (4): 380–98. <https://doi.org/10.1080/0098261X.2017.1327336>.
48. Cercel, Cosmin. 2023. "Controlul de Constituționalitate în Contexte de Criză: Lecții din Trecut." In *După 30 de Ani: Justiția Constituțională În România*, 44–64. București: Humanitas.
49. Chelaru, Ioan, and Cristian Ionescu. 2015a. "Aspecte Generale Ale Competenței Actuale a Curții Constituționale." *Revista Universul Juridic*, no. 7: 9–16.
50. Chelaru, Ioan, and Cristian Ionescu. 2015b. *Constituția României Comentată Și Adnotată Cu Dezbateri Parlamentare Și Jurisprudența Curții Constituționale*. București: Universul Juridic.
51. Chevalier, Danielle Antoinette Marguerite. 2018. "'A Continuous Process of Becoming': The Relevance of Qualitative Research into the Storylines of Law." *Erasmus Law Review* 11 (2): 93–104.
52. Choughry, Sujit, and Katherine Glenn Bass. 2014. "Constitutional Courts after the Arab Spring: Appointment Mechanisms and Relative Judicial Independence."
53. Christiani, Theresia Anita. 2016. "Normative and Empirical Research Methods: Their Usefulness and Relevance in the Study of Law as an Object." *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 219: 201–7. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2016.05.006>.
54. Ciobanu, Viorel Mihai. 2009. "Curtea Constituțională - Garant Al Supremăției Constituției, Putere Legiuitoare Sau Expert Parlamentar." *Romanian Review of Private Law*, no. 3: 72–95.
55. Clark, Tom S. 2009. "The Separation of Powers, Court Curbing, and Judicial Legitimacy." *American Journal of Political Science* 53 (4): 971–89. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2009.00411.x>.
56. Clark, Tom S. 2019. "An Empirical Model of Constitutional Decision Making." In *The Supreme Court: An Analytic History of Constitutional Decision Making*, 47–76. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1017/9781108525367.003>.
57. Constantin, Valentin. 2014. "Teză de Abilitare." *Universitatea de Vest din Timișoara*.
58. Corina Adriana, Dumitrescu, and Cristian Ionescu. 2015. "Câteva Considerații Teoretice Privind Statutul Constituțional Și Legal Al Judecătorilor în Sistemul Judiciar Românesc." *Revista de Drept Public*, no. 4: 37–48.
59. Corrado, Susana, Nuno Garoupa, and Pedro Magalhães. 2017. "Judicial Behavior under Austerity." *Journal of Law and Courts*, no. Fall 2017: 289–3011.
60. Costea, Vladimir Adrian. 2019. "Rolul Curții Constituționale în Definirea Regimului Politic Românesc Postcomunist." *Revista Dreptul*, no. 2.
61. Criste, Mircea. 2005a. "Convenția Europeană a Drepturilor Omului Și Practica Curții Europene a Drepturilor Omului Reflectată În Jurisprudența Curții Constituționale Române." *Annales Universitatis Apulensis Series Jurisprudentia*, no. 8: 127–32.
62. Criste, Mircea. 2005b. "Este Curtea Constituțională Română Unica Autoritate de Jurisdicție Constituțională?" *Annales Universitatis Apulensis Series Jurisprudentia*, no. 7: 7–10.
63. Cross, Frank. 2008. "Judicial Independence." In *The Oxford Handbook of Law and Politics*, edited by Keith E. Whittington, R. Daniel Kelemen, and Gregory A. Caldeira, 557–75. Oxford: Oxford University Press.

64. Dalla Pellegrina, Lucia, Jef De Mot, Michael Faure, and Nuno Garoupa. 2017. "Litigating Federalism: An Empirical Analysis of Decisions of the Belgian Constitutional Court." *European Constitutional Law Review* 13 (2): 305–46. <https://doi.org/10.1017/S1574019617000050>.
65. Dalla Pellegrina, Lucia, Laarni Escresa, and Nuno Garoupa. 2014. "Measuring Judicial Ideal Points in New Democracies: The Case of the Philippines." *Asian Journal of Law and Society* 1 (1): 125–64. <https://doi.org/10.1017/als.2013.8>.
66. Dalla Pellegrina, Lucia, Nuno Garoupa, and Marian Gili. 2020. "Estimating Judicial Ideal Points in Bi-Dimensional Courts: Evidence from Catalonia." *Journal of Empirical Legal Studies* 17 (2): 383–415. <https://doi.org/10.1111/jels.12251>.
67. Dănișor, Dan Claudiu. 2007. *Drept Constituțional Și Instituții Politice. Teoria Generală*. București: C. H. Beck.
68. Dănișor, Dan Claudiu. 2010. "Înțelegerea Trunchiată a Competenței Exclusive a Curții Constituționale în Materia Contenciosului Constituțional (I)." *Pandectele Române*, no. 10: 15–34.
69. Dănișor, Dan Claudiu. 2011. "Înțelegerea Trunchiată a Competenței Exclusive a Curții Constituționale în Materia Contenciosului Constituțional - (II). Partajul Competențelor de Justiție Constituțională În Raport de Distingerea Validității de Conformitate." *Pandectele Romane*, no. 3: 19–42.
70. Dănișor, Dan Claudiu. 2018. "Justitia Constituțională ca Putere Neutră - Cazul României." *Revista de Drept Public*, no. 1: 20–34.
71. Davies, Gareth. 2020. "The Relationship between Empirical Legal Studies and Doctrinal Legal Research." *Erasmus Law Review* 13 (2): 3–12. <https://doi.org/10.5553/elr.000141>.
72. Deaconu, Ștefan. 2011. "Conflictele Juridice de Natură Constituțională Dintre Autoritatea Judecătorească și Celelalte Autorități Publice, În Jurisprudența Curții Constituționale a României." *Analele Universității Din București: Seria Drept*, no. 2: 230–45.
73. Delaney, Erin F., and Rosalind Dixon. 2018. "Introduction to Comparative Judicial Review." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 1–12. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
74. Deleanu, Ion. 2006. *Instituții și Proceduri Constituționale în Dreptul Român și în Dreptul Comparat*. București: C. H. Beck.
75. Delledonne, Giacomo. 2019. "Appointing and Electing Constitutional Judges: An Evolving Comparative Landscape." In *The Role of Courts in Contemporary Legal Orders*, edited by Martin Belov, 155–70. Hague: Eleven International Publishing.
76. Dima, Bogdan, and Vlad Perju. 2023. "Foreword." In *După 30 de Ani: Justiția Constituțională În România*, edited by Bogdan Dima and Vlad Perju, 7–12. București: Humanitas.
77. Dixon, Rosalind, and Tom Ginsburg. 2018. "Constitutions as Political Insurance: Variants and Limits." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 36–59. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
78. Doldur, Constantin. 2004. "Controlul de Constituționalitate În Lumina Noilor Prevederi Ale Constituției Revizuite." *Buletinul Curții Constituționale*, no. 7.
79. Dressel, Björn. 2012. "Courts and Governance in Asia: Exploring Variations and Effects." *Hong Kong Law Journal* 42 (1): 95–119.
80. Dumbavă, Horatiu. 2022. "Profesionalizarea și Depolitizarea Curții Constituționale din România – (și) Depolitizarea Magistraturii din România." *Juridice.Ro*. 2022. <https://www.juridice.ro/697703/profesionalizarea-si-depolitizarea-curtii-constituționale-din-romania-si-depolitizarea-magistraturii-din-romania.html>.
81. Durr, Schnutz Rudolf. 2015. "Dezvoltarea Protecției Drepturilor Omului la Nivel Național și European - Accesul Individual la Curțile Constituționale." *Revista de Drept Constituțional*, no. 1: 19–34.
82. Dyeve, Arthur. 2010. "Unifying the Field of Comparative Judicial Politics: Towards a General Theory of Judicial Behaviour." *European Political Science Review* 2 (2): 297–327. <https://doi.org/10.1017/S1755773910000044>.
83. Eisenberg, Theodore. 2011. "The Origins, Nature, and Promise of Empirical Legal Studies and a Response to Concerns." *University of Illinois Law Review* 2011 (5): 1713–38. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1727538>.
84. Epstein, Lee, and Andrew D Martin. 2014. *An Introduction to Empirical Legal Research*. Oxford: Oxford University Press.
85. Epstein, Lee, and Jack Knight. 2017. "The Economic Analysis of Judicial Behavior." In *The Oxford Handbook of U.S. Judicial Behavior*, edited by Lee Epstein and Stefanie A. Lindquist, 320–40. Oxford: Oxford University Press. <http://oxfordhandbooks.com/view/10.1093/oxfordhb/9780199579891.001.0001/oxfordhb-9780199579891>.
86. Epstein, Lee, and Jack Knight. 2019. "Strategic Accounts of Judging." In *Routledge Handbook of Judicial Behavior*, edited by Robert M. Howard and Kirk A. Randazzo, 48–61. New York, London: Routledge.
87. Epstein, Lee, and Tonja Jacobi. 2010. "The Strategic Analysis of Judicial Decisions." *Annual Review of Law and Social Science* 6: 341–58. <https://doi.org/10.1146/annurev-lawsocsci-102209-152921>.
88. Epstein, Lee, Andrew D. Martin, Kevin M. Quinn, and J. A. Segal. 2009. "Circuit Effects: How the Norm of Federal Judicial Experience Biases the Supreme Court." *University of Pennsylvania Law Review* 157 (3): 833–80.
89. Epstein, Lee, Andrew D. Martin, Kevin Quinn, and Jeffrey A. Segal. 2012. "Ideology, Psychology, and Law." In *Ideology, Psychology, and Law*, edited by Jon Hanson, 705–28. Oxford, New York: Ox.
90. Epstein, Lee, Andrew D. Martin, Kevin Quinn, and Jeffrey A. Segal. 2019. "Politics and the Legal System." In *The Oxford Handbook of Public Choice: Volume 2*, edited by Roger D. Congleton, Bernard Grofman, and Stefan Voigt, 114–33. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190469771.013.6>.
91. Epstein, Lee, Daniel E. Ho, Gary King, and Jeffrey A. Segal. 2005. "The Supreme Court during Crisis: How War Affects Only Non-War Cases." *New York University Law Review* 80 (1): 1–116.
92. Epstein, Lee, Jack Knight, and Andrew D. Martin. 2003. "The Norm of Prior Judicial Experience and Its Consequences for Career Diversity on the U.S. Supreme Court." *California Law Review* 91 (4): 903–65. <https://doi.org/10.2307/3481406>.
93. Epstein, Lee, Jeffrey A. Segal, Nancy Staudt, and Rene Lindstadt. 2005. "The Role of Qualifications in the Confirmation of Nominees to the U. S. Supreme Court." *Florida State University Law Review* 32 (4): 1145–74.
94. Epstein, Lee, William M. Landes, and Richard A. Posner. 2011. "Why (and When) Judges Dissent: A Theoretical and Empirical Analysis." *Journal of Legal Analysis* 3 (1): 101–37. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1542834>.

95. Epstein, Lee, William M. Landes, and Richard A. Posner. 2012. "Are Even Unanimous Decisions in the United States Supreme Court Ideological?" *Northwestern University Law Review* 106 (2): 699–714.
96. Epstein, Lee, William M. Landes, and Richard A. Posner. 2015. "The Best for Last: The Timing of U.S. Supreme Court Decisions." *Duke Law Journal* 64 (6): 992–1022.
97. Epstein, Lee. 1990. "Interviewing Us Supreme Court Justices and Interest Group Attorneys." *Judicature* 73 (4): 196–98.
98. Epstein, Lee. 2016. "Some Thoughts on the Study of Judicial Behavior." *William & Mary Law Review* 57 (6): 2017–73.
99. Epstein, Lee. 2019. "How Institutions Structure Judicial Behaviour: An Analysis of Alarie and Green's Commitment and Cooperation on High Courts: A Cross-Country Examination of Institutional Constraints on Judges." *University of Toronto Law Journal* 69 (2): 275–94. <https://doi.org/10.3138/utlj.2018-0060>.
100. Escresa, Laarni, and Nuno Garoupa. 2013. "Testing the Logic of Strategic Defection: The Case of the Philippine Supreme Court-An Empirical Analysis (1986-2010)." *Asian Journal of Political Science* 21 (2): 189–212. <https://doi.org/10.1080/02185377.2013.823802>.
101. Espinosa, Romain. 2017. "Constitutional Judicial Behavior: Exploring the Determinants of the Decisions of the French Constitutional Council." *Review of Law and Economics* 13 (2): 1–37. <https://doi.org/10.1515/rle-2015-0034>.
102. Ferejohn, John, Frances Rosenbluth, and Charles Shipan. 2007. "Comparative Judicial Politics." In *The Oxford Handbook of Comparative Politics*, edited by Carles Boix and Susan C. Stokes, 727–51. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199566020.001.0001>.
103. Ferreira, Pedro Fernando Almeida Nery, and Bernardo Mueller. 2014. "How Judges Think in the Brazilian Supreme Court: Estimating Ideal Points and Identifying Dimensions." *EconomiA* 15 (3): 275–93. <https://doi.org/10.1016/j.econ.2014.07.004>.
104. Ferreres Comella, Victor. 2009. *Constitutional Courts and Democratic Values. A European Perspective*. New Haven, London: Yale University Press. <https://www.ptonline.com/articles/how-to-get-better-mfi-results>.
105. Fioravanti, Marco. 2007. "Sieuxès et Le Jury Constitutionnaire: Perspectives Historico-Juridiques." *Annales Historiques de La Révolution Française*, no. 349: 87–103.
106. Fischman, Joshua B, and David S Law. 2009b. "What Is Judicial Ideology, and How Should We Measure It?" *Washington University Journal of Law & Policy* 29 (1): 133–214.
107. Fischman, Joshua B., and David S. Law. 2009a. "What Is Judicial Ideology, and How Should We Measure It?" *Washington University Journal of Law & Policy* 29: 133–214.
108. Focșeneanu, Eleodor. 2018. *Istoria Constituțională a României (1859-2003)*. București: Eikon.
109. Franck, Raphaël. 2009. "Judicial Independence under a Divided Polity: A Study of the Rulings of the French Constitutional Court, 1959-2006." *Journal of Law, Economics, and Organization* 25 (1): 262–84. <https://doi.org/10.1093/jleo/ewn001>.
110. Friedman, Barry, and Andrew D Martin. 2009. "Looking for Law in All the Wrong Places: Some Suggestions for Modeling Legal Decisionmaking." In *What's Law Got to Do with it?* Conference, edited by Bloomington Indiana University Maurer School of Law, 1–42.
111. Garbbaum, Stephen. 2015. "Are Strong Constitutional Courts Always a Good Thing for New Democracies?" *Columbia Journal of Transnational Law* 53 (2): 285–320.
112. Garoupa, Nuno, and Maria A. Maldonado. 2011. "The Judiciary in Political Transitions: The Critical Role of U.S. Constitutionalism in Latin America." *Cardozo Journal of International and Comparative Law* 19: 593–644.
113. Garoupa, Nuno, and Peter Grajzl. 2020. "Spurred by Legal Tradition or Contextual Politics? Lessons about Judicial Dissent from Slovenia and Croatia." *International Review of Law and Economics* 63: 1–12. <https://doi.org/10.1016/j.irle.2020.105912>.
114. Garoupa, Nuno, and Veronica Grembi. 2015. "Judicial Review and Political Partisanship: Moving from Consensual to Majoritarian Democracy." *International Review of Law and Economics* 43: 32–45. <https://doi.org/10.1016/j.irle.2015.04.002>.
115. Garoupa, Nuno, Fernando Gomez-Pomar, and Veronica Grembi. 2013. "Judging under Political Pressure: An Empirical Analysis of Constitutional Review Voting in the Spanish Constitutional Court." *Journal of Law, Economics, and Organization* 29 (3): 513–34. <https://doi.org/10.1093/jleo/ewr008>.
116. Garoupa, Nuno, Marian Gili, and Fernando Gómez-Pomar. 2012. "Political Influence and Career Judges: An Empirical Analysis of Administrative Review by the Spanish Supreme Court." *Journal of Empirical Legal Studies* 9 (4): 795–826. <https://doi.org/10.1111/j.1740-1461.2012.01270.x>.
117. Garoupa, Nuno, Veronica Grembi, and Shirley Ching-ping Lin. 2011. "Explaining Constitutional Review in New Democracies: The Case of Taiwan." *Pacific Rim Law & Policy Journal* 20 (1): 1–40.
118. Garoupa, Nuno. 2009. "The Politicization of the Kelsenian Constitutional Courts: Empirical Evidence." In *Empirical Studies of Judicial Systems*, edited by Kuo-Chang Huang, 149–95. Taipei: Institutum Iurisprudentiae Academia Sinica.
119. Garoupa, Nuno. 2012. "Empirical Legal Studies and Constitutional Courts." *Indian Journal of Constitutional Law*, no. 5: 26–54.
120. Garoupa, Nuno. 2018. "Does Being a Foreigner Shape Judicial Behaviour? Evidence from the Constitutional Court of Andorra, 1993-2016." *Journal of Institutional Economics* 14 (1): 181–95. <https://doi.org/10.1017/S1744137417000133>.
121. Garoupa, Nuno. 2019. "Constitutional Review." In *The Oxford Handbook of Public Choice: Volume 2*, edited by Roger D. Congleton, Bernard Grofman, and Stefan Voigt, 134–55. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190469771.013.7>.
122. Gibson, James L., and Michael J. Nelson. 2015. "Is the U.S. Supreme Court's Legitimacy Grounded in Performance Satisfaction and Ideology?" *American Journal of Political Science* 59 (1): 162–74. <https://doi.org/10.1111/ajps.12107>.
123. Giliu, Claudia. 2009. "Considerații Critice Pe Marginea Unor Propuneri Ale Comisiei Prezidențiale de Analiză a Regimului Politic Și Constituțional Din România." *Revista de Drept Public*, no. 3: 70–80.
124. Gill, Rebecca D., and Christian Jensen. 2020. "Where Are the Women? Legal Traditions and Descriptive Representation on the European Court of Justice." *Politics, Groups, and Identities* 8 (1): 122–42. <https://doi.org/10.1080/21565503.2018.1442726>.
125. Gillman, Howard. 2008. "Courts and the Politics of Partisan Coalitions." In *The Oxford Handbook of Law and Politics*, edited by Keith E. Whittington, R. Daniel Kelemen, and Gregory A. Caldeira, 644–62. Oxford: Oxford University Press.

126. Ginsburg, Tom, and Mila Versteeg. 2014. "Why Do Countries Adopt Constitutional Review?" *Journal of Law, Economics, and Organization* 30 (3): 587–622. <https://doi.org/10.1093/jleo/ewt008>.
127. Ginsburg, Tom, and Zachary Elkins. 2009. "Ancillary Powers of Constitutional Courts." *Texas Law Review* 87 (7): 1431–61.
128. Ginsburg, Tom. 2003. *Judicial Review in New Democracies Constitutional Courts in Asian Cases*. Cambridge: Cambridge University Press.
129. Ginsburg, Tom. 2008. "The Global Spread of Constitutional Review." In *The Oxford Handbook of Law and Politics*, edited by Keith E. Whittington, R. Daniel Kelemen, and Gregory A. Caldeira, 81–98. Oxford: Oxford University Press.
130. Glöckner, Andreas. 2016. "The Irrational Hungry Judge Effect Revisited: Simulations Reveal That the Magnitude of the Effect Is Overestimated." *Judgment and Decision Making* 11 (6): 601–10. <https://doi.org/10.1017/s1930297500004812>.
131. Goelzhauser, Greg. 2011. "Avoiding Constitutional Cases." *American Politics Research* 39 (3): 483–511. <https://doi.org/10.1177/1532673X10388144>.
132. Greene, Jamal, and Yvonne Tew. 2018. "Comparative Approaches to Constitutional History." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 379–402. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
133. Groppi, Tania, and Marie-Claire Ponthoreau. 2013. "The Use of Foreign Precedents by Constitutional Judges: A Limited Practice, An Uncertain Future." In *The Use of Foreign Precedents by Constitutional Judges*, edited by Tania Groppi and Marie-Claire Ponthoreau, 411–28. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing.
134. Grote, Rainer. 2020. "The Role of Institutional Design in Preventing Constitutional Decline: The Radically Different Approaches." *Constitutional Studies* 6: 107–32.
135. Groves, Matthew, and Russell Smyth. 2004. "A Century of Judicial Style: Changing Patterns in Judgment Writing on the High Court 1903–2001." *Federal Law Review* 32 (2): 255–80. <https://doi.org/10.22145/flr.32.2.4>.
136. Groysman, Simeon. 2019. "Legal Realism versus Legal Ideology: On Explanatory Models of Judicial Activism." In *The Role of Courts in Contemporary Legal Orders*, edited by Martin Belov, 139–52. Hague: Eleven International Publishing.
137. Gunn, Lachlan J., François Chapeau-Blondeau, Mark D. McDonnell, Bruce R. Davis, Andrew Allison, and Derek Abbott. 2016. "Too Good to Be True: When Overwhelming Evidence Fails to Convince." *Proceedings of the Royal Society A: Mathematical, Physical and Engineering Sciences* 472 (2187). <https://doi.org/10.1098/rspa.2015.0748>.
138. Hall, Mark A., and Ronald F. Wright. 2008. "Systematic Content Analysis of Judicial Opinions." *California Law Review* 96 (1): 63–122.
139. Hall, Matthew E. K. 2017. "'They've Got...Personality!' Goals, Traits, and Behavior on the U.S. Supreme Court." *Washington University Journal of Law & Policy* 54: 101–22. https://openscholarship.wustl.edu/law_journal_law_policy/vol54/iss1/13.
140. Hall, Matthew E.K., and Jason Harold Windett. 2016. "Discouraging Dissent: The Chief Judge's Influence in State Supreme Courts." *American Politics Research* 44 (4): 682–709. <https://doi.org/10.1177/1532673X16640743>.
141. Hall, Matthew E.K., Gary E. Hollibaugh, Jonathan D. Klingler, and Adam J. Ramey. 2021. "Attributes beyond Attitudes: Personality Traits on the Us Supreme Court." *Journal of Law and Courts* 9 (2): 345–69. <https://doi.org/10.1086/713405>.
142. Hanretty, Chris. 2012. "Dissent in Iberia: The Ideal Points of Justices on the Spanish and Portuguese Constitutional Tribunals." *European Journal of Political Research* 51 (5): 671–92. <https://doi.org/10.1111/j.1475-6765.2012.02056.x>.
143. Hanretty, Chris. 2013. "The Decisions and Ideal Points of British Law Lords." *British Journal of Political Science* 43 (3): 703–16. <https://doi.org/10.1017/S0007123412000270>.
144. Hanretty, Chris. 2014. "The Bulgarian Constitutional Court as an Additional Legislative Chamber." *East European Politics and Societies* 28 (3): 540–58. <https://doi.org/10.1177/0888325414530149>.
145. Harel, Alon, and Adam Shinar. 2018. "The Real Case for Judicial Review." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 13–35. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
146. Harris, Allison P., and Maya Sen. 2019. "Bias and Judging." *Annual Review of Political Science* 22: 241–59. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-051617-090650>.
147. Heise, Michael. 2002. "The Past, Present, and Future of Empirical Legal Scholarship: Judicial Decision Making and the New Empiricism." *University of Illinois Law Review* 2002 (4): 819–50.
148. Helmke, Gretchen, and Julio Rios-Figueroa, eds. 2011a. *Courts in Latin America*. Cambridge: Cambridge University Press.
149. Helmke, Gretchen, and Julio Rios-Figueroa. 2011b. "Courts in Latin America." In *Politics, Judicial Review, and the Russian Constitutional Court*, edited by Gretchen Helmke and Julio Rios-Figueroa, 1–26. Cambridge: Cambridge University Press.
150. Hensler, Deborah R., and Matthew A. Gasperetti. 2017. "The Role of Empirical Legal Studies in Legal Scholarship, Legal Education and Policy Making: A US Perspective." In *Rethinking Legal Scholarship: A Transatlantic Dialogue*, edited by Rob van Gestel, Hans-W. Micklitz, and Edward L. Rubin, 450–75. Cambridge: Cambridge University Press.
151. Heringa, Aalt Willem. 2014. "Constitutional Law." In *Introduction to Law*, edited by Jaap Hage, Antonia Waltermann, and Bram Akkermans, 165–200. Springer. <https://doi.org/10.1007/978-3-319-06910-4>.
152. Hinkle, Rachael K., and Michael J. Nelson. 2018. "How to Lose Cases and Influence People." *Statistics, Politics and Policy* 8 (2): 195–221. <https://doi.org/10.1515/spp-2017-0013>.
153. Ho, Daniel E., and Kevin M. Quinn. 2009. "Role of Theory and Evidence in Media Regulation and Law: A Response to Baker and a Defense of Empirical Legal Studies, The." *Federal Communications Law Journal* 61 (3): 673–714. http://heinonlinebackup.com/hol-cgi-bin/get_pdf.cgi?handle=hein.journals/fedcom61§ion=32.
154. Iliescu, Ion. 2002. "Curtea Constituțională a României - 10 Ani de Existență." *Revista de Drept Public* 2002 (2): 1–3.
155. Ionciță, Dumitru, ed. 1998. *Geneza Constituției României 1991: Lucrările Adunării Constituante*. București: Regia Autonomă Monitorul Oficial.
156. Ionescu, Cristian. 2019. "Statutul Judecătorilor Curții Constituționale." *Revista Dreptul*, no. 6.
157. Iorgovan, Antonie. 1998. *Odișea Elaborării Constituției 1990-1991*. București: Editura Uniunii Vatra Românească.

158. Issacharoff, Samuel. 2018. "Comparative Constitutional Law as a Window on Democratic Institutions." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 60–82. Charlottesville: Edward Elgar Publishing.
159. Jaegere, Josephine De, Jan Beyers, and Patricia Popelier. 2015. "Exploring the Deliberative Performance of a Constitutional Court in a Consociational Political System: A Theoretical and Empirical Analysis of the Belgian Constitutional Court." *Ecpr* 2013: 1–26. <https://ecpr.eu/Filestore/PaperProposal/1c16e505-e983-44c9-9935-8c573f521ab0.pdf>.
160. Jakab, Andras, Arthur Dyevevrem, and Giulio Itzcovich. 2017. "Comparing Constitutional Reasoning with Quantitative and Qualitative Methods." In *Comparative Constitutional Reasoning*, edited by András Jakab, Arthur Dyevevrem, and Giulio Itzcovich, 1–35. Cambridge: Cambridge University Press.
161. Jakab, András. 2014. "Book Review: The Use of Foreign Precedents by Constitutional Judges." *Acta Juridica Hungarica* 55 (3): 296–98. <https://doi.org/10.1556/ajur.55.2014.3.6>.
162. Jakab, Andras. 2020. "What Can Constitutional Law Do Against the Erosion of Democracy and the Rule of Law? On the Interconnectedness of the Protection of Democracy and the Rule of Law." *Constitutional Studies*, no. 6: 5–24. <https://doi.org/10.2139/ssrn.3454649>.
163. Jaremba, Urszula, and Elaine Mak. 2014. "Interviewing Judges in the Transnational Context." *Law and Method*, no. May.
164. Kantorowicz, Jarosław, and Nuno Garoupa. 2016. "An Empirical Analysis of Constitutional Review Voting in the Polish Constitutional Tribunal, 2003–2014." *Constitutional Political Economy* 27 (1): 66–92. <https://doi.org/10.1007/s10602-015-9200-8>.
165. Kastellec, Jonathan P., and Jeffrey R. Lax. 2008. "Case Selection and the Study of Judicial Politics." *Journal of Empirical Legal Studies* 5 (3): 407–46. <https://doi.org/10.2139/ssrn.951873>.
166. Kelsen, Hans. 2006. *General Theory of Law and State*. General Theory of Law and State; with a New Introduction by A. Javier Trevino. 2006th ed. New Brunswick and London: Transaction Publishers. <https://doi.org/10.4324/9780203790960>.
167. Khalikova, Yulia. 2020. "Constitutional Review and Dissenting Opinions in Nondemocracies: An Empirical Analysis of the Russian Constitutional Court, 1998–2018." *Journal of Economic Sociology* 21 (3): 129–50. <https://doi.org/10.17323/1726-3247-2020-3-129-150>.
168. Khun, James, Matthew E.K. Hall, and Kristen Macher. 2017. "Holding versus Dicta: Divided Control of Opinion Content on the U.S. Supreme Court." *Political Research Quarterly* 70 (2): 257–68. <https://doi.org/10.1177/1065912916688112>.
169. Kim, Pauline T., Margo Schlanger, Christina L. Boyd, and Andrew D. Martin. 2009. "How Should We Study District Judge Decision-Making?" *Washington University Journal of Law & Policy* 29: 83–112.
170. King, Ronald F., and Cosmin Gabriel Marian. 2014. "Antagonism and Austerity: The December 2012 Romanian Parliamentary Elections." *Electoral Studies* 34 (June): 310–15.
171. Kokott, Juliane, and Martin Kaspar. 2012. "Ensuring Constitutional Efficacy." In *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*, edited by Michel Rosenfeld and Andras Sajo, 795–815. Oxford: Oxford University Press.
172. Kolitch, Shawn. 2006. "Constitutional Fact Finding and the Appropriate Use of Empirical Data in Constitutional Law." *Lewis & Clark Law Review* 10 (3): 673–700.
173. Krehbiel, Jay N. 2016. "The Politics of Judicial Procedures: The Role of Public Oral Hearings in the German Constitutional Court." *American Journal of Political Science* 60 (4): 990–1005. <https://doi.org/10.1111/ajps.12229>.
174. Kuti, Csongor. 2018. "The Romanian Constitutional Court: Muddling through Democratic Transition." In *Constitutional Politics and the Judiciary*, 155–83. London: Routledge.
175. Kuti, Csongor. 2019. "Between a Rock and a Hard Place: Constitutional Conflict Cases before the Romanian Constitutional Court." *Hungarian Journal of Legal Studies* 60 (3): 281–95. <https://doi.org/10.1556/2052.2019.00017>.
176. Ladavac, Nicoletta Bersier. 1998. "Hans Kelsen (1881-1973) Biographical Note and Bibliography." *European Journal of International Law* 9: 391–400.
177. Lagi, Sara. 2012. "Hans Kelsen and the Austrian Constitutional." *Revista Co-Herencia* 9 (16): 273–95.
178. Larsson, Olof, and Daniel Naurin. 2016. "Judicial Independence and Political Uncertainty: How the Risk of Override Affects the Court of Justice of the EU." *International Organization* 70 (2): 377–408. <https://doi.org/10.1017/S0020818316000047>.
179. Leeuw, Frans L., and Hans Schmeets. 2016. *Empirical Legal Research: A Guidance Book for Lawyers, Legislators and Regulators*. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
180. Lerner, Hanna. 2018. "Interpreting Constitutions in Divided Societies." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 99–116. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
181. Linos, Katerina, and Melissa Carlson. 2017. "Qualitative Methods for Law Review Writing." *University of Chicago Law Review* 84 (1): 213–38.
182. Llanos, Mariana, Cordula Tibi Weber, Charlotte Heyl, and Alexander Stroh. 2016. "Informal Interference in the Judiciary in New Democracies: A Comparison of Six African and Latin American Cases." *Democratization* 23 (7): 1236–53. <https://doi.org/10.1080/13510347.2015.1081170>.
183. Lupu, Gheroghe. 1990. "Spre Un Nou Regim Constituțional În România." *Analele Stiintifice Ale Universitatii Alexandru Ioan Cuza Din Iasi Stiinte Juridice* 36: 5–14.
184. Lynch, Andrew. 2004. "Is Judicial Dissent Constitutionally Protected?" *Macquarie Law Journal* 4: 81–104.
185. Maitra, Pushkar, and Russell Smyth. 2005. "Determinants of Retirement on the High Court of Australia." *Economic Record* 81 (254): 193–203.
186. Manolache, Olga Cristina. 2016. "Towards a Typology of Cohabitation - The Role of the Constitutional Court of Romania in Solving the Conflicts Between Public Authorities." *Universitatea din București*.
187. Manzi, Lucia, and Matthew E K Hall. 2017. "Friends You Can Trust: A Signaling Theory of Interest Group Litigation before the U.S. Supreme Court." *Law & Society Review* 51 (3): 704–34.
188. Marciano, Alain. 2011. "Introduction: Constitutional Myths." In *Constitutional Mythologies. New Perspectives on Controlling the State*, edited by Alain Marciano, 1–8. New York: Springer.

189. Marian, Cosmin Gabriel, and Ronald F. King. 2010. "Plus Ça Change: Electoral Law Reform and the 2008 Romanian Parliamentary Elections." *Communist and Post-Communist Studies* 43 (1): 7–18.
190. Marian, Cosmin Gabriel, and Ronald F. King. 2011. "A War of Two Palaces: Semi-Presidential Government and Strategic Conflict." In *Romania under Basescu: Aspirations, Achievements, and Frustrations during His First Presidential Term*, edited by Ronald F. King and Paul E. Sum, 107–34. Lexington Books.
191. Marian, Cosmin Gabriel. 2014. *Romanian Parliamentary Elections 1990–2012*. Frankfurt am Main: Peter Lang D. <https://doi.org/10.3726/978-3-653-03733-3>.
192. Marin, Stefan Claudiu. 2013. "The Origins of the American Model of Constitutional Review." *Research and Science Today*, no. Supplement Issue: 212–22.
193. Martin, Andrew D., and Kevin M. Quinn. 2002. "Dynamic Ideal Point Estimation via Markov Chain Monte Carlo for the U.S. Supreme Court, 1953–1999." *Political Analysis* 10 (2): 134–53. <https://doi.org/10.1093/pan/10.2.134>.
194. Martin, Andrew D., and Morgan L. W. Hazelton. 2012. "What Political Science Can Contribute to the Study of Law." *Review of Law & Economics* 8 (2): 511–29.
195. Martin, Andrew D., Kevin Quinn, and Lee Epstein. 2005. "The Median Justice on the U.S. Supreme Court." *North Carolina Law Review* 83 (5): 1275–1322.
196. Maruste, Rait. 2007. "The Role of the Constitutional Court in Democratic Society." *Juridica International* XIII: 8–13. http://www.juridica.ee/juridica_en.php?document=en/international/2007/2/132521.PRN.pub.php.
197. Masood, Ali S., and Benjamin J. Kassow. 2020. "The Sum of Its Parts: How Supreme Court Justices Disparately Shape Attention to Their Opinions." *Social Science Quarterly* 101 (2): 842–60. <https://doi.org/10.1111/ssqu.12775>.
198. Mazmanyan, Armen. 2010. "Constrained, Pragmatic pro-Democratic Appraising Constitutional Review Courts in Post-Soviet Politics." *Communist and Post-Communist Studies* 43 (4): 409–23. <https://doi.org/10.1016/j.postcomstud.2010.10.003>.
199. Meares, Tracey L. 2002. "Three Objections to the Use of Empiricism in Criminal Law and Procedure - and Three Answers." *University of Illinois Law Review*, no. 4: 851–73.
200. Mendonça Lopes, Felipe de. 2019. "Dissent Aversion and Sequential Voting in the Brazilian Supreme Court." *Journal of Empirical Legal Studies* 16 (4): 933–54. <https://doi.org/10.1111/jels.12236>.
201. Mercescu, Alexandra. 2019. "Judecătorii Curților Constituționale Și Politică." *Contributors.Ro.* 2019. <https://www.contributors.ro/judecatorii-curtilor-constitutive-si-politica/>.
202. Merritt, Deborah Jones. 1999. "Constitutional Fact and Theory: A Response to Chief Judge Posner." *Michigan Law Review* 97 (5): 1287–95. <https://doi.org/10.2307/1290284>.
203. Mihai, Lucian. 1999. "La Început de Drum." *Buletinul Curții Constituționale*, no. 1.
204. Minea, Mircea Stefan. 2019. "Benchmarks to the Jurisprudence of the Constitutional Court of Romania in the Field of Tax Law and Tax Proceedings." In *The Role of Constitutional Courts in the Globalised World of the 21st Century. Proceedings of the 2018 Conference of the Constitutional Court of the Republic of Latvia*, 226–43. Riga: Constitutional Court of the Republic of Latvia.
205. Mitchell, Gregory. 2004. "Empirical Legal Scholarship as Scientific Dialogue." *North Carolina Law Review* 167 (1): 167–204.
206. Moustafa, Tamir. 2019. "Law and Courts in Authoritarian Regimes." In *Routledge Handbook of Judicial Behavior*, edited by Robert M. Howard and Kirk A. Randazzo, 427–44. New York, London: Routledge.
207. Muraru, Ioan, and Andrei Muraru. 2012. "Un Secol de Control de Constituționalitate În România." *Romanian Review of Private Law*, no. 2: 171–86.
208. Muraru, Ioan, and Elena Simina Tănăsescu. 2019. "Titlul V. Curtea Constituțională." In *Constituția României. Comentariu Pe Articole*, edited by Ioan Muraru and Elena Simina Tănăsescu, 1277–1327. București: C. H. Beck.
209. Muraru, Ioan, and Mihai Constantinescu. 1997. *Curtea Constituțională a României*. București: Editura Albatros.
210. Muro, Sergio, Sofia Amaral-Garcia, Alejandro Chehtman, and Nuno Garoupa. 2020. "Exploring Dissent in the Supreme Court of Argentina." *International Review of Law and Economics* 63: 1–13. <https://doi.org/10.1016/j.irl.2020.105909>.
211. Nachev, Dilyan. 2019. "Judicial Activism and the Democratic Legitimacy of Courts." In *The Role of Courts in Contemporary Legal Orders*, edited by Martin Belov, 133–38. Hague: Eleven International Publishing.
212. Narayan, Paresh Kumar, and Russell Smyth. 2007. "What Explains Dissent on the High Court of Australia? An Empirical Assessment Using a Cointegration and Error Correction Approach." *Journal of Empirical Legal Studies* 4 (2): 401–25. <https://doi.org/10.1111/j.1740-1461.2007.00093.x>.
213. Natalia, Danelciuc-Colodrovschi. 2012. "La Justice Constitutionnelle Dans Les Pays Postsoviétiques Entre Évolutions et Dysfonctionnements." *Analele Universitatii Din București: Seria Drept*, no. 3–4: 318–29.
214. Naurin, Daniel, and Øyvind Stiansen. 2020. "The Dilemma of Dissent: Split Judicial Decisions and Compliance with Judgments from the International Human Rights Judiciary." *Comparative Political Studies* 53 (6): 959–91. <https://doi.org/10.1177/0010414019879944>.
215. Olechowski, Thomas. 2018. "Legal Hierarchies in the Works of Hans Kelsen and Adolf Julius Merkel." In *Reconsidering Constitutional Formation II. Decisive Constitutional Normativity. From Old Liberties to New Precedence*, edited by Ulrike Müßig, 353–62. Springer.
216. Oliveira Diniz Gonçalves, Douglas. 2022. "Pentimenti Reading: Unraveling Hidden Interests and Values behind Constitutional Drafts." *Academia Letters*, no. January: 4–7. <https://doi.org/10.20935/al4771>.
217. Owens, Ryan J., and Justin P. Wedeking. 2011. "Justices and Legal Clarity: Analyzing the Complexity of U.S. Supreme Court Opinions." *Law and Society Review* 45 (4): 1027–61. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5893.2011.00464.x>.
218. Padovano, Fabio, and Nadia Fiorino. 2012. "Strategic Delegation and 'Judicial Couples' in the Italian Constitutional Court." *International Review of Law and Economics* 32 (2): 215–23. <https://doi.org/10.1016/j.irl.2012.01.002>.

219. Padovano, Fabio, Grazia Sgarra, and Nadia Fiorino. 2007. "The Determinants of Judiciary Independence: Evidence from the Italian Constitutional Court (1956–2002)." *Journal of Institutional and Theoretical Economics* 163 (4): 683–705. <https://doi.org/10.1628/093245607783242927>.
220. Partovi, Andisheh, Russell Smyth, Zukerman Ingrid, and Valente Joseph. 2017. "Addressing Loss of Identity in the Joint Judgment: Searching for the Individual Judge in the Joint Judgments of the Mason Court." *University of New South Wales Law Journal* 40 (2): 670–711.
221. Pavone, Tommaso, and R. Daniel Kelemen. 2019. "The Evolving Judicial Politics of European Integration: The European Court of Justice and National Courts Revisited." *European Law Journal* 25 (4): 352–73. <https://doi.org/10.1111/eulj.12321>.
222. Pellegrina, Lucia Dalla, and Nuno Garoupa. 2013. "Choosing between the Government and the Regions: An Empirical Analysis of the Italian Constitutional Court Decisions." *European Journal of Political Research* 52 (4): 558–80. <https://doi.org/10.1111/1475-6765.12003>.
223. Pérez-Liñán, Anibal, and Andrea Castagnola. 2016. "Judicial Instability and Endogenous Constitutional Change: Lessons from Latin America." *British Journal of Political Science* 46 (2): 395–416. <https://doi.org/10.1017/S0007123414000295>.
224. Popa, Nicolae. 2001. "Curtea Constituțională și Statul de Drept." *Revista de Drept Public* 2001 (2): 7–9.
225. Preda, Cristian. 2013. "Partide, Voturi și Mandate la Alegerile din România (1990–2012)." *Studia Politică* 13 (1): 27–110.
226. Pruksacholavit, Panthip, and Nuno Garoupa. 2016. "Patterns of Judicial Behaviour in the Thai Constitutional Court, 2008–2014: An Empirical Approach." *Asia Pacific Law Review* 24 (1): 16–35. <https://doi.org/10.1080/10192577.2016.1200310>.
227. Puskas, Valentin Zoltan, and Karoly Benke. 2016. "Rolul Reglator Al Activismului Judiciar. Experiența Curții Constituționale a României – o Evoluție În Curs." *Buletinul Curții Constituționale* 1.
228. Rachlinski, Jeffrey J., and Andrew J. Wistrich. 2017. "Judging the Judiciary by the Numbers: Empirical Research on Judges." *Annual Review of Law and Social Science* 13: 203–29. <https://doi.org/10.1146/annurev-lawsocsci-110615-085032>.
229. Radu, Alexandru, and Daniel Buti. 2020. "Trei Decenii de Alegeri: Dinamica Sistemul de Partide În România Postcomunistă (1990–2020)." *Sfera Politicii* 205–206 (3–4): 3–23.
230. Roux, Theunis. 2013. *The Politics of Principle: The First South African Constitutional Court, 1995–2005*. Cambridge: Cambridge University Press. <https://doi.org/10.1038/nbt0901-789>.
231. Šadl, Urska, and Henrik Palmer Olsen. 2017. "Can Quantitative Methods Complement Doctrinal Legal Studies? Using Citation Network and Corpus Linguistic Analysis to Understand International Courts." *Leiden Journal of International Law* 30 (2): 327–49.
232. Sadurski, Wojciech. 2018. "Judicial Review and Public Reason." In *Comparative Judicial Review*, edited by Erin F. Delaney and Rosalind Dixon, 337–56. Cheltenham, UK, Northampton, USA: Edward Elgar Publishing.
233. Saffon, Maria. 2007. "Can Constitutional Courts Be Counterhegemonic Powers Vis-A-Vis Neoliberalism? The Case of the Colombian Constitutional Court." *Seattle Journal for Social Justice* 5 (2): 533–67.
234. Safta, Marieta. 2012. "Developments in the Constitutional Review - Constitutional Court between the Status of Negative Legislator and the Status of Positive Co-Legislator." *Perspectives of Business Law Journal* 1 (1): 1–20.
235. Safta, Marieta. 2015. *Drept Constituțional Și Instituții Politice. Vol 2. Instituții Politice*. București: Hamangiu.
236. Safta, Marieta. 2016. "The Role of Dissenting and Concurring Opinions in the Constitutional Jurisdiction." *Perspectives of Business Law Journal* 5 (1): 207–13.
237. Safta, Marieta. 2018. *Drept Constituțional Și Instituții Politice Vol. 1. Teoria Generală a Dreptului Constituțional. Drepturi Și Libertăți*. București: Hamangiu.
238. Sanchez Urribarri, Raul A. 2011. "Courts between Democracy and Hybrid Authoritarianism: Evidence from the Venezuelan Supreme Court." *Law and Social Inquiry* 36 (4): 854–84. <https://doi.org/10.1111/j.1747-4469.2011.01253.x>.
239. Sasso, Greg, and Gleason Judd. 2022. "Case Selection and Supreme Court Pivots." *Political Science Research and Methods* 10 (3): 659–66. <https://doi.org/10.1017/psrm.2020.47>.
240. Schebesta, Hanna. 2018. "Content Analysis Software in Legal Research: A Proof of Concept Using ATLAS.Ti." *Tilburg Law Review* 23 (1): 23. <https://doi.org/10.5334/tilr.1>.
241. Schubert, Glendon. 1968. "Behavioral Jurisprudence." *Law & Society Review* 2 (3): 407–28. <https://doi.org/10.1080/03632415.2013.813484>.
242. Schwartz, Alex, and Melanie Janelle Murchison. 2016. "Judicial Impartiality and Independence in Divided Societies: An Empirical Analysis of the Constitutional Court of Bosnia-Herzegovina." *Law and Society Review* 50 (4): 821–55. <https://doi.org/10.1111/lasr.12237>.
243. Schwartz, Alex. 2019a. "An Agent-Based Model of Judicial Power." *Journal of Law (J. Legal Metrics)* 9 (1): 21–53.
244. Schwartz, Alex. 2019b. "International Judges on Constitutional Courts: Cautionary Evidence from Post-Conflict Bosnia." *Law and Social Inquiry* 44 (1): 1–30. <https://doi.org/10.1111/lsi.12335>.
245. Segal, Jeffrey A. 2008. "Judicial Behavior." In *The Oxford Handbook of Law and Politics*, edited by Keith E. Whittington, R. Daniel Kelemen, and Gregory A. Caldeira, 19–33. Oxford: Oxford University Press.
246. Segal, Jeffrey A., and Alan J. Champlin. 2019. "The Attitudinal Model." In *Routledge Handbook of Judicial Behavior*, edited by Robert M. Howard and Kirk A. Randazzo, 17–33. New York, London: Routledge.
247. Segal, Jeffrey A., and Chad Westerland. 2005. "The Supreme Court and Judicial Review." *North Carolina Law Review* 83: 1323–52. <https://doi.org/10.2307/1334447>.
248. Segal, Jeffrey A., Chad Westerland, and Stefanie A. Lindquist. 2011. "Congress, the Supreme Court, and Judicial Review: Testing a Constitutional Separation of Powers Model." *American Journal of Political Science* 55 (1): 89–104. <https://doi.org/10.1111/j.1540-5907.2010.00480.x>.
249. Selejan-Guțan, Bianca, and Elena Simina Tănăsescu. 2022. *The Role of Precedents and Case-Based Reasoning in the Case Law of the Romanian Constitutional Court*. Edited by Monika Florczak-Wątor. *Constitutional Law and Precedent: International Perspectives on Case-Based Reasoning*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781003264262-12>.
250. Shapiro, Martin M. 2019. "Judicial Power and Democracy." In *Judicial Power: How Constitutional Courts Affect Political Transformations*, edited by Christine Landfried, 21–35. Cambridge: Cambridge University Press.

251. Sheppard, Brian, and Andrew Moshirnia. 2012. "For the Sake of Argument: A Behavioral Analysis of Whether and How Legal Argument Matters in Decisionmaking." *Florida State University Law Review* 40 (3): 537–600.
252. Sheppard, Brian. 2012. "Judging Under Pressure: A Behavioral Examination of The Relationship Between Legal Decisionmaking and Time." *Florida State University Law Review* 39 (4): 931–1002. <https://doi.org/10.2139/ssrn.1962385>.
253. Smith, Kevin H. 2001. "Certiorari and the Supreme Court Agenda: An Empirical Analysis." *Oklahoma Law Review* 54 (4): 727–74. [papers3://publication/uuid/29C574B1-B419-4064-9608-DFD6D300467C](https://doi.org/10.2139/ssrn.1962385).
254. Smyth, Russell, and Vinod Mishra. 2015. "Judicial Review, Invalidation and Electoral Politics: A Quantitative Survey." *The High Court, the Constitution and Australian Politics*, 18–37. <https://doi.org/10.1007/CBO9781107445253>.
255. Smyth, Russell. 2020. "Empirical Studies of Judicial Behaviour and Decision-Making in Australian and New Zealand Courts." In *The Comparative Empirical Conundrum: Understanding High Court Behavior*, edited by Nuno Garoupa, Lydia Tiede, and Rebecca D. Gill. Charlottesville: University of Virginia Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctv1tfw0ff.9>.
256. Songer, Donald R., John Szmer, and Susan W. Johnson. 2011. "Explaining Dissent on the Supreme Court of Canada." *Canadian Journal of Political Science* 44 (2): 389–409. <https://doi.org/10.1017/S0008423911000151>.
257. Spiller, Pablo T., and Rafael Gely. 2008. "Strategic Judicial Decision-Making." In *The Oxford Handbook of Law and Politics*, edited by Keith E. Whittington, R. Daniel Kelemen, and Gregory A. Caldeira, 34–35. Oxford: Oxford University Press.
258. Spriggs, James F. II, and David R. Stras. 2011. "Explaining Plurality Decisions." *Georgetown Law Journal* 99 (2): 515–70.
259. Spriggs, James F., and Paul J. Wahlbeck. 1995. "Calling It Quits: Strategic Retirement on the Federal Courts of Appeals, 1893–1991." *Political Research Quarterly* 48 (3): 573–97. <https://doi.org/10.2307/449003>.
260. Stanomir, Ioan. 2001. "Comisia Centrală de la Focșani și Opera Sa Constituțională." *Studia Politica. The Romanian Political Science Review* 3: 9–44.
261. Stone Sweet, Alec. 2012. "Constitutional Courts." In *The Oxford Handbook of Comparative Constitutional Law*, edited by Michel Rosenfeld and Andras Sajó, 816–30. Oxford: Oxford University Press.
262. Streteanu, Florin. 2007. "Dezincriminarea Infrațiunilor de Insultă și Calomnie. Neconstituționalitate." *Caiete de Drept Penal*, no. 1: 105–13.
263. Su, Yen-tu, Han-wei Ho, and Chien-chih Lin. 2018. "Are Taiwan Constitutional Court Justices Political? Han-Wei Ho." In *Comparative Supreme Court Decision Making Workshop*, 1–24. Jerusalem: Faculty of Law, Hebrew University of Jerusalem.
264. Sweet, Alec Stone. 2019. "Why Europe Rejected American Judicial Review: And Why It May Not Matter." *Administrative Law Review* 278 (1): 15–61.
265. Szente, Zoltán. 2016. "The Political Orientation of the Members of the Hungarian Constitutional Court between 2010 and 2014." *Constitutional Studies* 1 (1): 123–49. <https://constitutionalstudies.wisc.edu/index.php/cs/article/view/8>.
266. Tamanaha, Brian Z. 2012. "The Several Meanings of 'Politics' in Judicial Politics Studies: Why 'Ideological Influence' Is Not 'Partisanship.'" *Emory Law Journal* 61 (May): 759–78.
267. Tănăsescu, Elena Simina, and Ștefan Deaconu. 2013. "Romania: Analogical Reasoning as a Dialectical Instrument." In *The Use of Foreign Precedents by Constitutional Judges*, edited by Tania Groppi and Marie-Claire Ponthoreau, 321–46. Oxford and Portland, Oregon: Hart Publishing.
268. Tănăsescu, Elena Simina. 2010. "La Crise Économique de 2009 Vue Par La Cour Constitutionnelle de La Roumanie Profesor." *Analele Universitatii Din București: Seria Drept*, no. 3: 116–23.
269. Tănăsescu, Elena Simina. 2012. "Citarea Precedentelor Străine în Jurisprudența Constituțională: Analogie a Raționamentului Juridic Sau Dialog Judiciar?" *Revista de Drept Public*, no. 1–2: 55–73.
270. Tănăsescu, Elena Simina. 2016a. "Cultura Juridică și Transferul Cultural În Dreptul Constituțional Român." *Analele Universitatii Din București: Seria Drept*, 34–45.
271. Tănăsescu, Elena Simina. 2016b. "Relația Dintre Curtea Constituțională Și Doctrină." *Revista de Drept Public*, no. 1: 41–57.
272. Tarnowska, Anna, and Włoch Wojciech. 2019. "Constitutional Courts and Representative Democracy - a Kelsenian Perspective." *Comparative Law Review* 25: 277–297. <https://doi.org/https://doi.org/10.12775/CLR.2019.010>.
273. Thorson, Carla L. 2012. *Politics, Judicial Review, and the Russian Constitutional Court*. London: Palgrave Macmillan UK.
274. Thorson, Carla. 2004. "Why Politicians Want Constitutional Courts: The Russian Case." *Communist and Post-Communist Studies* 37 (2): 187–211.
275. Tiberiu, Dragu, Fan Xiaochen, and James Kuklinski. 2014. "Designing Checks and Balances." *Quarterly Journal of Political Science* 9 (1): 45–86. <https://doi.org/10.1561/100.00013022>.
276. Tiede, Lydia B. 2016. "The Political Determinants of Judicial Dissent: Evidence from the Chilean Constitutional Tribunal." *European Political Science Review* 8 (3): 377–403. <https://doi.org/10.1017/S1755773915000090>.
277. Tiede, Lydia Brashear, and Aldo Fernando Ponce. 2011. "Ruling against the Executive in Amparo Cases: Evidence from the Peruvian Constitutional Tribunal." *Journal of Politics in Latin America* 3 (2): 107–40. <https://doi.org/10.1177/1866802x1100300204>.
278. Tiede, Lydia Brashear, and Aldo Fernando Ponce. 2014. "Evaluating Theories of Decision-Making on the Peruvian Constitutional Tribunal." *Journal of Politics in Latin America* 6 (2): 139–64. <https://doi.org/10.1177/1866802x1400600205>.
279. Tiede, Lydia Brashear. 2020. "Mixed Judicial Selection and Constitutional Review." *Comparative Political Studies* 53 (7): 1092–1123. <https://doi.org/10.1177/0010414019879961>.
280. Toader, Tudorel, and Marieta Safta. 2014. "Changes in the Constitutional Case-Law." In *International Conference Education and Creativity for a Knowledge-Based Society*, 276–82.
281. Toader, Tudorel, and Marieta Safta. 2015a. *Dialogul Judecătorilor Constituționali*. București: Universul Juridic.
282. Toader, Tudorel, and Marieta Safta. 2015b. "Evoluția Constituționalismului În România." *Revista de Drept Constituțional*, no. 1: 156–204.
283. Toader, Tudorel, and Marieta Safta. 2016. "Judecătorii Și Magistrații-Asistenți Din Cadrul Instanțelor de Jurisdicție Constituțională." *Revista de Drept Constituțional*, no. 2: 203–19.

284. Toader, Tudorel, and Marieta Safta. 2020. Ghid de Admisibilitate La Curtea Constituțională a României. București: Hamangiu.
285. Towfigh, Emanuel V. 2014. "Empirical Arguments in Public Law Doctrine: Should Empirical Legal Studies Make a "doctrinal Turn"?" *International Journal of Constitutional Law* 12 (3): 670–91. <https://doi.org/10.1093/icon/mou039>.
286. Tushnet, Mark. 2006. "Comparative Constitutional Law." In *The Oxford Handbook of Comparative Law*, edited by Mathias Reimann and Reinhard Zimmermann, 1225–63. Oxford: Oxford University Press.
287. Ulmer, S. Sidney. 1963. "Quantitative Analysis of Judicial Processes: Some Practical and Theoretical Applications." *Law and Contemporary Problems* 28 (1): 164–84. <https://doi.org/10.2307/1190728>.
288. Vanberg, Georg. 2015. "Constitutional Courts in Comparative Perspective: A Theoretical Assessment." *Annual Review of Political Science* 18: 167–85. <https://doi.org/10.1146/annurev-polisci-040113-161150>.
289. Varga, Attila. 2014. "Rolul și Atribuțiile Curții Constituționale în Procedura Revizuirii Constituției." *Revista de Drept Public*, no. 2: 70–81.
290. Varol, Ozan O., Lucia Dalla Pellegrina, and Nuno Garoupa. 2017. "An Empirical Analysis of Judicial Transformation in Turkey." *American Journal of Comparative Law* 65 (1): 187–216. <https://doi.org/10.1093/ajcl/avx013>.
291. Velthoven, Ben C.J. van. 2016. "A Young Person's Guide to Empirical Legal Research. With Illustrations from the Field of Medical Malpractice." *Law and Method*, no. April.
292. Vida, Ioan, and Ioana Cristina Vida. 2020. *Curtea Constituțională a României. Justiția Politicului Sau Politica Justiției?* București: Universul Juridic.
293. Vida, Ioan. 2009. "Evoluții Constituționale Postdecembriste." *Buletinul Curții Constituționale* 2.
294. Visser, Maartje De. 2014. *Constitutional Review in Europe. A Comparative Analysis*. Hart Publishing.
295. Vrabie, Genoveva. 2010. "Natura Juridică a Curților Constituționale și Locul Ior în Sistemul Autorităților Publice." *Revista de Drept Public*, no. 1: 26–34.
296. Weerts, Sophie. 2016. "Swiss Cantonal Constitutions as Sources of Law for the Protection of Fundamental Rights." *Revue Interdisciplinaire d'études Juridiques* 77 (2): 179–205.
297. Weinsall, Keren, and Lee Epstein. 2020. "Developing High-Quality Data Infrastructure for Legal Analytics: Introducing the Israeli Supreme Court Database." *Journal of Empirical Legal Studies* 17 (2): 416–34.
298. Wenzel, Nikolai G. 2013. "Judicial Review and Constitutional Maintenance: John Marshall, Hans Kelsen, and the Popular Will." *PS: Political Science & Politics* 46 (3): 591–98. <https://doi.org/10.1017/S104909651300053X>.
299. Whittington, Keith E., R. Daniel Kelemen, and Gregory A. Caldeira. 2008. "The Study of Law and Politics." In *The Oxford Handbook of Law and Politics*, edited by Keith E. Whittington, R. Daniel Kelemen, and Gregory A. Caldeira, 3–18. Oxford: Oxford University Press.
300. Yates, Jeff, and Elizabeth Coggins. 2009. "The Intersection of Judicial Attitudes and Litigant Selection Theories Explaining US Supreme Court Decision-Making." *Washington University Journal of Law & Policy* 29 (1): 263–300.
301. Yates, Jeff, Damon M. Cann, and Brent D. Boyea. 2013. "Judicial Ideology and the Selection of Disputes for U.S. Supreme Court Adjudication." *Journal of Empirical Legal Studies* 10 (4): 847–65. <https://doi.org/10.1111/jels.12030>.
302. Yates, Jeffrey L, and Scott S Boddery. 2017. "Courts and Executives." In *The Oxford Handbook of U.S. Judicial Behavior*, edited by Lee Epstein and Stefanie A. Lindquist, 399–415. Oxford: Oxford University Press.
303. Zeiler, Kathryn. 2016. "The Future of Empirical Legal Scholarship: Where Might We Go from Here?" *Journal of Legal Education* 66 (1): 78–99.